

Farmasiliv

Medlemsblad for Farmasiforbundet

01
19



Egil Johansen

Medisinmannen

side 10

Mennesket bak smerten

Mennesker er forskjellige når det gjelder smerte, og mye påvirker hvordan vi uttrykker den.



16



20

Flere apotek, færre årsverk

Antall apotek i Norge nærmer seg 1000, men det blir færre apotekteknikere.

Omstridt drop-in-vaksinering

Fastlege må være involvert i drop-in-vaksinering, mener leder i Norsk forening for allmennmedisin



18

For familien. Mot karies.



Flux har utvidet sin familie av munn- og tannprodukter med tannkremer tilpasset hele familien. Fluortannkremerne har et høyt innhold av fluor for sterke tenner og effektiv beskyttelse mot karies. De er uten såpestoffer (SLS), allergener og mikroplast. Med gode smaker tilpasset både store og små.

Flux tannkremer

Flux Tannkrem for voksne og barn over 6 år. Inneholder 1450 ppm fluor og har en god smak av Coolmint. **Flux Tannkrem 6+** for barn over 6 år. Inneholder 1450 ppm fluor med en mild smak av Sweet Mint, slik at overgangen til voksentannkrem blir lettere. **Flux Junior Tannkrem** for barn mellom 0–6 år, fra første tann. Inneholder 1000 ppm fluor og har en god smak av Fruit Mint.

Våre tannkremer er utviklet i samarbeid med skandinavisk tannpleie og er tilgjengelig i alle apotek. Flux tilbyr trygge produkter for en god munnhelse!

Teva Norge AS • www.fluxfluor.no • www.nullhull.fluxfluor.no

FLUX®

Har du fluxet i dag?

- 3 Forbundslederen har ordet
- 6 Småstoff
- 10 Medisinmannen
- 16 Mennesket bak smerten
- 18 Omstridt drop-in-vaksinering
- 20 Flere apotek, færre årsverk
- 22 Legemiddelreklame til apoteketeknikere
- 24 Lunsjtrøbbel i apotekene
- 26 Mitt Apotek Aurskog
- 28 Vektene etterlyser bedre rettsvern
- 31 Outsourcing av bistand
- 32 Den store biljakten
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats leder
- 43 Hjelp når du trenger det

Mennesket bak smerten

Mennesker er forskjellige når det gjelder smerte. Hvordan vi har det og hvilken kultur vi er oppdratt i, kan påvirke hvordan vi uttrykker den.



Foto: Kristin Rosmo



Foto: Kristin Rosmo

Medisinmannen

Epil Johansen har levert varer til apotek i 39 år. Til tross for trafikk-kaos, tunge løft og stramme tids-skjema har han både funnet roen og kjærligheten.

10



18

Omstridt drop-in-vaksinering

Det økende omfanget av influensa-vaksinering på norske apotek er omstridt. Fastlege må være involvert i drop-in-vaksinering, mener leder i Norsk forening for allmennmedisin Petter Brelin.

16



20

Foto: Apotekforeningen.

Flere apotek, færre årsverk

Antall apotek i Norge nærmer seg 1000. Dette skjer samtidig som veksten i antall apotekårsverk flater ut. For apoteketeknikere faller antall årsverk.



22

Foto: Verle Duker.

Legemiddelreklame til apoteketeknikere

Apoteketeknikere vil ha tilgang på reklame fra legemiddelindustrien, men Legemiddelverket har sagt nei. Nå setter leder Irene Hope i Farmasiforbundet sin lit til at endring kommer etter ny høringsrunde.

Rosa gugge

Jeg husker det som det skulle vært i går. Den rosa, tyktflytende væsken som muttern kalte pennsilin, med trykk på første stavelse. Denne rosa medisinen fikk jeg servert i store mengder i en gjennomsliktig plastskje hver gang jeg var syk som liten gutt. I hvert fall er det slik jeg husker det.

Grunnen til at den rosa gugga var rosa, var sikkert at den skulle se god ut, men det var den trolig ikke. Plasteret på såret var sitronbrusen som bestemor kjøpte til meg når jeg var syk, stakkar. For det var så friskt, søtt og godt. Det skulle gjøre meg litt mindre uvel. Av alle medisiner som ikke er medisin, virket den sitronbrusen overraskende bra.

Senere skulle jeg lære at det ikke heter pennsilin med trykk på første stavelse, men penicillin, og at det er et antibiotikum. Og at antibiotika, brukt riktig, er fantastiske legemidler, trolig blant de aller viktigste legemiddeloppfinnelsene noensinne.

Antibiotika fungerer så godt at legene etter hvert ble litt for slepphendte med å skrive det ut. Det viste seg nemlig at det var noe som heter

antibiotika-resistens. Mørke skyer begynte å bygge seg opp i horisonten.

I Norge går nå bruken av antibiotika ned. Vi får fortsatt antibiotika ved alvorlige infeksjoner, men legene er blitt mer bevisst på når de skal skrives ut og ikke. Mottoet er «bare når det trengs». La oss håpe at denne utviklingen fortsetter, og at effektive antibiotika vil være med oss lenge, hvis ikke har vi et problem.

Det finnes allikevel en redning. Sønnen min er nemlig veldig opptatt av hvordan han kan bli rik, og å redde verden – i den rekkefølgen. Jeg har bedt ham om å finne opp et legemiddel som fungerer like godt som antibiotika. Hvis han gjør som far sier, ser framtiden forhåpentlig ikke helt mørk ut.



Vilde

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Kristin Rosmo /
@awaisahmedkarni.
Avbildet: Sjøfør Egil Johansen og
apoteketekniker Shalini.

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 18.2.2019
Materiellfrist neste nr: 24.5.2019

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Layout:
07 Media, avd. Moss
www.07.no
Telefon: 22 79 95 00

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00



Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.



Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Pensjonsordning for oss i apotek

Farmasiforbundet har sammen med farmasøytene på arbeidstakersiden, og Virke og Spekter på arbeidsgiversiden, hatt et partssammensatt samarbeid siden januar 2018 for å se på framtiden til pensjonsordningen i apotekbransjen (POA). Apotekforeningen har vært med som observatør.

Pensjonsordningen for apotek har vært en forholdsvis god ordning, men det viser seg at vi har tapt oss med innføring av levealdersjustering, endringer i samfunnet og endringer i samordningsreglene. Dette gjorde det nødvendig å se på hvordan pensjonsordningen vil utvikle seg framover.

Det partssammensatte utvalget har brukt selskapet Actecan for å lage en rapport som danner utgangspunkt for at utvalget skal kunne gjøre sine vurderinger av dagens pensjonsordning og hvordan alternativer til ordningen kan se ut.

Det er viktig for Farmasiforbundet at medlemmene blir godt ivaretatt i pensjonsordningen, og at det foreligger en trygghet for opparbeidede rettigheter.

Parallelt med utvalgets arbeid har partene i offentlig sektor blitt enige om en ny offentlig tjenstepensjon. Arbeids- og sosialdepartementet har i høringsforslag foreslått at de nye reglene også innføres i pensjonsordningen for apotekvirksomhet. Høringsfristen var 9. januar 2019, og Farmasiforbundet, sammen med Parat og Norges Farmaceutiske Forening har sendt et felles innspill til høringen.

Vi mener her at dagens «bruttoordning» og tidligpensjon (AFP) i liten grad er tilpasset pensjonsreformen, og derfor ikke er en god ordning for framtiden.

Vi peker på at i dagens pensjonsordning for apotekbransjen er det lite å tjene på å forlenge

yrkeskarrieren, og det er vanskelig å opprettholde pensjonsnivåene når levealderen øker. I tillegg støtter ikke AFP-ordningen opp om arbeidslinja, den er derfor lite attraktiv for yngre arbeidstakere.

En omlegging av dagens pensjonsordning til livsvarig påslagsordning, samt ny AFP, løser disse utfordringene og vil gi apotekansatte en trygg og god pensjonsordning også i framtiden. Vi mener at en fortsatt felles pensjonsordning for apoteksektoren sikrer mobilitet for arbeidstakerne og forhindrer muligheten for svekkede pensjonsrettigheter i form av konkurranse på arbeidsvilkår.

I høringsnotatet har vi pekt på et nedsatt partsutvalg for å se på mulige alternative modeller. Utvalget er ikke ferdig med sitt arbeid. Imidlertid vil en eventuell avvikling av dagens pensjonsordning medføre flere utfordringer. Utfordringer som nå er ivaretatt gjennom departementets forslag til en videreført POA med nye opptjeningsregler.

Jrene



Foto: Vette Daler



Mørkhudet vikar «frosset ut»

En svensk, mørkhudet helsefagarbeider ble diskriminert på grunn av hudfarge da hun skulle vikariere på Lille Tøyen sykehjem i Oslo. Nå har hun fått oppreisning.

Kvinnen ble ansatt gjennom et vikarbyrå hyret av sykehjemmet. Men da kvinnen møtte opp og kolleger og ledelsen så at hun var mørkhudet, ønsket sykehjemmet en annen vikar. Det framkommer i en e-post sendt til vikarbyrået hvor de etterspør «etnisk norske» vikarer og begrunner det med at beboerne blir stresset «når nye ansatte som ikke ser norske ut er på jobb». Etter at hun ikke fikk fortsette i jobben, bestemte kvinnen seg for å ta saken via sin fagforening. Etter tre år har hun fått 80 000 kroner i erstatning og en beklagelse fra Oslo kommune.

@NTB



Eldre bør drikke mindre

Folk over 50 år bør drikke mindre enn i dag, sier direktøren i Helsedirektoratet. En undersøkelse viser at nordmenn flest drikker to ganger i uka eller mer.

– For oss over femti så øker drikkingen etter hvert som vi blir eldre. Det bør vi endre på, for det er skadelig for helsen vår, sier direktør Bjørn Guldvog i Helsedirektoratet.

Resultatene viser at de i aldersgruppen 60 år og eldre drikker langt oftere enn de yngre, og det ser også ut til at denne gruppen er minst interessert i å endre sine alkoholvaner. Generelt drikker menn mer enn kvinner.

@NTB



Sykehuspasient døde etter å ha fått medisin feil

En eldre mann døde i slutten av november på Elverum sykehus etter at et legemiddel som skulle blitt gitt oralt, ble gitt intravenøst, ifølge VG.

Familiens bistandsadvokat, Anders J. Bækkemoen, sier familien opplevde at mannen var på bedringens vei etter at han ble operert ved et annet sykehus før innleggelsen på Elverum.

– Det var et stort sjokk for familien da han døde som følge av feilmedisinering, og en stor belastning nå i etterkant, sier Bækkemoen. @NTB

Kolesterolnivået øker med 20 prosent i julen

Overdådige julemiddager med fet og sukkerholdig mat setter sine tydelige spor i kroppen. En gruppe danske forskere har målt kolesterolnivået hos over 25 700 dansker mellom 20 og 100 år. Resultatet viste at kolesterolnivået i snitt hadde økt med 20 prosent idet juleferien var over.

– Det er helt vilt. Men også foruroligende at så mange mennesker spiser seg til et så høyt kolesterolnivå, sier lege Anne Langstedt til den danske avisen Politiken. @NTB



Berlin gjør kvinnedagen til offisiell fridag

Tysklands hovedstad og delstat Berlin har erklært at den internasjonale kvinnedagen 8. mars skal være en offisiell fridag for delstatens innbyggere.

Forslaget ble vedtatt av et flertall av Berlins delstatsforsamling januar 2019, og hovedstadsregionen ble med det den første av Tysklands 16 delstater til å markere kvinnedagen på denne måten. Vedtaket trer i kraft allerede i år. Berlins departement for industri og handel anslår at innføringen av fridagen vil redusere byens produktivitet med 0,3 prosent.

@NTB

Over 11 000 fratatt NAV-støtte

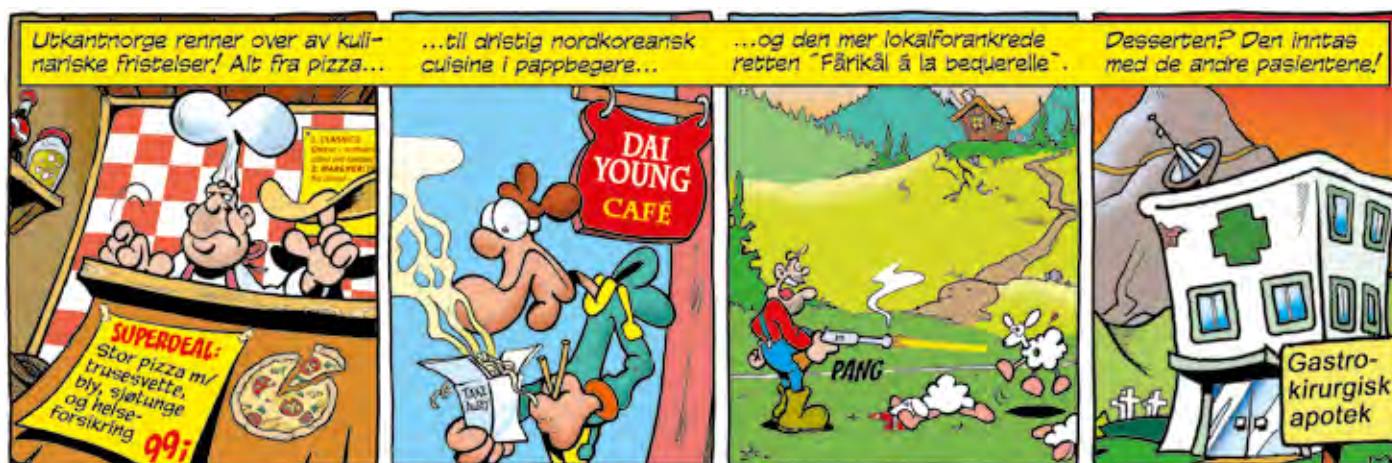
Totalt 11 400 personer ble fratatt sin støtte fra NAV i 2018. Av disse mistet 2300 personer dagpengene fordi de nektet å delta på tiltak eller møter med NAV.



Statistikken fra NAV viser også at hele 8500 personer fikk stopp i sin dagpengeutbetaling fordi de selv sa opp jobben uten det NAV regner som rimelig grunn, skriver Dagbladet.

800 personer fikk trekk i sine arbeidsavklaringspenger, mens 600 personer nektet å motta tilbud om arbeid og dermed mistet stønaden. @NTB

apoteknikk





Norske apotek tomme for viktige medisiner

Medisinmangelen i Norge er større enn noen gang, og apotekene er tomme for viktige medisiner. Det kan føre til at pasienter ikke får den behandlingen de trenger.

Det er ifølge Stavanger Aftenblad først og fremst legemidler som brukes av store pasientgrupper det er mangel på, for eksempel blodtrykksmedisiner, blodfortynnende medisiner og medisiner mot lavt stoffskifte. Hundretusener av nordmenn er avhengige av disse.

– For pasienten fører det til usikkerhet. I mer alvorlige tilfeller har jeg opplevd at pasienter ikke kunne behandles for kreft fordi medisinen ikke var å oppdrive, sier fagdirektør Steinar Madsen i Statens legemiddelverk.

I 2016 ble det meldt om 191 tilfeller av legemiddelmangel i Norge, i 2017 358 tilfeller og i 2018 hele 684 tilfeller. Madsen frykter at 2019 kan bli enda verre. @NTB

Flere snuser og færre røyker

De siste ti årene har andelen dagligrøykere i Norge gått ned fra 21 til 12 prosent, mens antallet som snuser daglig, har doblet seg fra 6 til 12 prosent.

Tallene kommer fra Statistisk sentralbyrå (SSB) og gjelder nordmenn mellom 16 og 74 år. Statistikken viser også store fylkesmessige forskjeller. Tendensen er at de eldste røyker, mens de yngste bruker snus. Tallene viser at det er store forskjeller når det gjelder kvinner og menn. Særlig blant yngre kvinner har bruken av snus økt de siste årene. En av seks kvinner i alderen 16–34 år snuser daglig, nesten like mange som jevn gamle menn. @NTB



Vaksinemotstand en av verdens største helsetrusler

Vaksinemotstand er en av verdens ti største helsetrusler i 2019, ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO).

Til tross for at vaksiner ifølge WHO forhindrer mellom to og tre millioner dødsfall hvert eneste år, dør flere millioner barn av sykdommer som kunne vært unngått dersom de var vaksinerte. Samtidig som UNICEF arbeider for å sikre at alle verdens barn vaksineres, har WHO sett en negativ trend der stadig flere dropper vaksine på såkalt filosofisk grunnlag. @NTB

Fattige nordmenn presses ut av arbeidslivet

Etter å ha kartlagt 1,1 millioner mennesker født i Norge er ikke forskerne i tvil om at innvandrere har skjøvet fattige norskfødte ut av arbeidslivet.

Ifølge rapporten, som er bestilt av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (H), har den historisk høye innvandringen til Norge svekket jobbmulighetene for norskfødte som vokste opp i fattige familier, sammenlignet med dem som kommer fra velstående familier.

– Våre funn viser at svaret på dette spørsmålet er et klart «ja», skriver forskerne ved Frisch-senteret i rapporten «Immigrasjon og sosial mobilitet» omtalt av Aftenposten. @NTB



Ikke «helsesøster», men «helsesykepleier»

Nå er tittelen helsesøster historie, og betegnelsen helsesykepleier har tatt over. Kompetansen er den samme.

Et enstemmig Storting vedtok den nye, kjønnsnøytrale tittelen i desember 2018. Ifølge en pressemelding har Norsk Sykepleierforbund (NSF) jobbet for denne endringen siden 2015, da NSFs landsmøte vedtok et ønske om kjønnsnøytrale titler for spesialsykepleiere.

– Helsesøstertittelen var svært kjønnsdefinert. For øyeblikket er det tolv mannlige helsesykepleiere. Med den nye tittelen håper og tror jeg at flere menn vil søke utdanningen, og at terskelen for å oppsøke oss blir lavere for gutter og unge menn, sier leder for landsgruppen av helsesykepleiere, Kristin Sofie Waldum-Grevbo. @NTB



Fraværet går ned, risikoen for frafall øker

Fraværet i den videregående skolen har gått ned med 20 prosent, men samtidig har risikoen for å stryke økt, ifølge en fersk Fafo-rapport som har vurdert konsekvensene av den nye fraværsgrensen i videregående skole.

Setter man de positive konsekvensene opp mot de negative, kan de illustreres slik, ifølge forskerne:

- * En elev i hver klasse går i gjennomsnitt opp med én karakter i norsk og matematikk.
- * En ekstra elev på hver videregående skole i landet får «ikke vurdert» i ett eller flere fag. @NTB



Halvparten av matallergikerne var allergiske

Bare halvparten av amerikanerne som trodde de hadde en matallergi, fikk det bekreftet hos legen, viser ny studie.

To av ti voksne i USA tror de har en matallergi. Dette er nesten dobbelt så mange som faktisk har fått en bekreftet diagnose, viser studien som nylig ble publisert i tidsskriftet JAMA Network Open. I studien, som er basert på spørreundersøkelser blant over 40 000 innbyggere, oppga 10,8 prosent å ha en bekreftet matallergi. Blant dem som trodde de var allergiske, rapporterte mange om symptomer som ikke stemmer med ekte matallergi, skriver Forskning.no. Dette er en kjent problemstilling fra de fleste vestlige land, bekrefter klinisk ernæringsfysiolog Vibeke Østberg Landaas ved Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet. @NTB

Rekordmange nye blodgivere i 2018

Hele 36 000 blodgivere har i løpet av året blitt rekruttert til landets blodbanker gjennom Røde Kors. Det er en økning på 5000 fra 2017, opplyser Røde Kors.

– Uten blodgivere hadde livsviktig pasientbehandling stoppet opp. Folk som gir blod, bidrar til at mennesker i sårbare situasjoner er sikret livreddende tilgang på blod når de plutselig blir alvorlig skadd eller syke. Tusener av nordmenn lever i dag fordi noen tok valget om å bli blodgiver, sier rådgiver i Røde Kors Blodprogram Elizabeth Salas Andreassen i en pressemelding.

Per i dag er det om lag 100 000 blodgivere i Norge, noe som utgjør bare to prosent av den norske befolkningen. @NTB





Medisinmannen

Egil Johansen har levert varer til apotek i 39 år. Til tross for trafikkaos, tunge løft og stramme tidsskjema har han både funnet roen og kjærligheten.

Av: Kristin Rosmo

375 kg apotekvarer i det ene buret. Litt mindre i det andre. Etter noen kraftfulle dytt opp det skrå gulvet inne på Furuset senter i utkanten av Oslo, befinner varene seg innerst i resepturen hos Vitusapotek

Furuset. Røde kasser lempes av i en fei.
– Ingen sak med denne «hjelpemannen» på laget, bedyrer sjåfør i Norsk Medisinaldepot AS (NMD) Egil Johansen (61).

Den erfarne sjåføren viser til en vippestang han har laget selv inne på NMDs vedlikeholdsavdeling.

– Den får duge nå. Fram til slutten av åttitallet var vi alltid to mann på bilene.

Johansen har være ansatt i NMD i 44 år, de siste 39 årene som sjåfør.

– På det meste var vi 24 NMD-ansatte sjåførere. Nå er vi to. Resten kjøres av innleide transportselskap og sjåførere. Sånn er utviklingen.



På sammenstillingen hos NMD står bur på bur klare til utkjøring. Alle kolli skannes før lasting på bilen, slik at de kan spores.



Bilen er ferdig lastet, isoleringsgardinen på plass, og Egil er straks klar for utkjøring av varer til ti apotek.



Med 39 år bak rattet for NMD vet Egil godt hvordan apotekene vil ha varene levert.



Hestekrefter må vike for rå muskelkraft opp det skrå gulvet foran Vitusapotek Furuset senter.



En selvlaget vippestang er til god hjelp når kassene skal lempes ut fra buret.

START





Kunsten å laste og losse

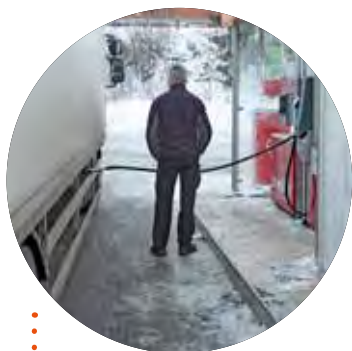
En vanlig arbeidsdag for Johansen starter med lasting av varer på bilen, en 16-tonners Volvo FL. I første omgang varer til tre apotek i indre Akershus. 13 mil på veien, med lytting på radio og en kaffeskvett inne hos Ditt Apotek på Aurskog.

– Der har de alltid kaffen klar til meg, og jeg får en kort pause mens de tar kassene ut av buret for meg. Fine folk!

Tilbake på NMD blir det tid til en mat-pause før ny runde med lasting på bilen. Varer til ti apotek skannes og dokumenteres før Johansen plasserer dem i riktig rekkefølge på bilen. Burene festes etter alle kunstens regler, og temperaturen i lasterommet kontrolleres. Farmasiliv hiver seg i lastebilen og blir med.

– Dette er en totalt annerledes kjørerute enn morgenrunden. På denne ruta er det mye trafikk, trange gater og korte avstander. Ti apotek på fem mil.

Varer på skråplanet foran Vitusapotek Rasta byr ikke på problemer, så lenge lagerfolkene hos Norsk Medisinaldepot har stablet kassene riktig i buret.



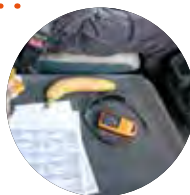
180 liter diesel holder til fire dager.



Noen ganger skulle bur hatt piggelekk.



Apotektekniker Shalini ved Ditt Apotek Fjellhamar mener de har den beste sjåføren.



Best å ha de viktigste remediene tilgjengelig.



Volvo FL, 16 tonn og 250 hk gjør sin del av jobben.



Apoteker Ruben ved Vitusapotek Strømmen Storsenter håndterer glatt både resepter og varemottak på samme tid.



Farmasøyt Marianne ved Vitusapotek Strømmen Storsenter finner umiddelbart et legemiddel hun trenger til en kunde.

Stresser ikke

Ved innkjøringen til Ditt Apotek Fjellhamar kommer en bil på feil side av midtrabatten.

– Jeg blir ikke overrasket over noe som helst i trafikken lenger. Det er skremmende mange uoppmerksomme sjåfører ute på veiene.

Men Johansen har en aura av ro over seg og lar seg ikke stresse. Verken av uoppmerksomme trafikanter, mye trafikk, trange gater, folk som står i veien, eller forsinkelser.

– Jeg har holdt på så lenge at jeg ikke lar meg stresse over noe som helst.

Heller ikke den gangen han moste fronten på en annen bil.

– Heldigvis gikk det bra med mannen som kjørte bilen. Han hadde vikeplikt, og jeg hadde ingen mulighet for å stanse. Jeg tilkalte ambulanse og politi, og gjorde det



Alle varemottak har sin sjel.



Parkerte biler på Strømmen passerer med god margin.

Flisa har fast plass i bilen og har fungert som dørstopper i flere år.

jeg måtte selv om jeg fikk « huden full ». Best å beholde roen.

Sjåfør, vaktmester og kjæreste

– Jeg er glad i jobben min. Jeg kunne aldri hatt en kontorjobb. Det blir noen tunge løft av og til, men jeg holder meg i bevegelse, og jeg treffer så mange trivelige folk.

Ingen tvil om det. Vel framme på Vitusapotek Lillestrøm Torv får Johansen den varmeste mottakelse en kan tenke seg. Klem, nytraktet kaffe, skryt og klapp på skuldra. Så er han da også litt mer enn en sjåfør for dem.

– Før jul hjalp han oss med å montere juletreet. Ellers vet han akkurat hvordan vi vil ha det med varene, og det er aldri noe tull. Han er en strukturert mann.

Vi merker det veldig godt når det av og til kommer en vikar for Egil, for å si det sånn, sier apoteker TraMi.



På Lillestrøm Torv må burene dras gjennom hele kjøpesenteret og opp i en heis før varene når apoteket. Forbi kaffedrikkende pensjonister, gæstoler, barnevogner og folk som står og prater. Egil brøyter seg tålmodig vei.



Apotekteknikerne Inger (t.v.) og Bente byr på mye humor og en kaffeskvett. Inger og Egil fant kjærligheten over NMD-kassene for noen år siden.



Varene til Boots på Lillestrøm leveres enkelt og greit, uten de helt tunge løftene.

Ikke nok med det – her jobber også samboeren, Inger.

– Det var litt flørtning over kassene her inne for noen år siden, ja, gliser Johansen lurt før han hiver i seg kaffen og drar ut på veien igjen. ■



Noen apotek på ruta skal kun ha levering av H-reseptvarer eller ett og annet småtteri fra Norsk Medisinaldepot.



Ved Boots apotek Lørenskog synes farmasøyt Sissel det er godt med sjåfører som kjenner rutene, og som vet hvordan det skal være. Hun poengterer at det aldri er noen misforståelser eller rot med Egil.

Apotektekniker Beate tar blidt imot når Egil leverer H-reseptvarene inn bakdøra til Boots apotek Skårersletta.



Tre kasser er lett match, og Egil småløper over glatta på parkeringsplassen og inn til Apotek 1 Skårersletta.



SJØVANNET SOM LINDRER NESEPLAGER OG FOREBYGGER KOMPLIKASJONER I ØRE OG HALS¹

Ved å skylle nesegangene jevnlig med Physiomer, kan du forebygge komplikasjoner i øre og hals, redusere antall sykedager og redusere behovet for legemidler¹, sier Åse Marit Vig, Produktspesialist i Perrigo

– Tett nese er ikke bare ubehagelig, det gjør også at du er mer utsatt for komplikasjoner i øre og hals. Det å holde nesen ren og åpen kan faktisk bidra til at du slipper unna en antibiotikabehandling litt lenger ute i løypa, sier hun.

SALTVANN ER IKKE SALTVANN

Samtidig påpeker hun at du må bruke riktig saltvann for å få best mulig effekt.

– Det er stor forskjell på naturlig sjøvann og produkter som består av vanlig vann som er tilsatt salt. Physiomer er naturlig sjøvann uten tilsetninger, med mineraler og sporstoffer i behold.

MINERALRIKT OG NATURLIG SJØVANN

Sjøvannet i Physiomer-produktene er hentet fra havet utenfor Saint-Malo i Frankrike. I dette vannet finnes det over 80 mineraler og sporstoffer.

– Det er disse stoffene som er hemmeligheten. Mineralene gjør naturlig sjøvann annerledes enn vanlig saltvann, da mineraler og sporstoffer er viktig for neseslimhinnens funksjon. Pakningene våre er også lufttette og sterile, derfor trenger ikke Physiomer noen tilsetningsstoffer for å være holdbar.

ANBEFALT AV SPESIALISTER

Studier viser at Physiomer reduserer antall sykedager og forebygger infeksjoner i øre og hals.¹

– Physiomer anbefales av spesialister. Produktene gir ikke avhengighet og kan brukes hver dag. For å unngå ørebetennelser er det lurt å holde tette babyneser åpne med en slik spray og forkjølet spebarn får jo ofte problemer med både å spise og sove, så der har jeg faktisk fått mye og viktig hjelp av Physiomer, sier Åse.



«Physiomer kan også brukes av spebarn»

Åse Marit Vig, Produktspesialist i Perrigo





FAKTA

Physiomer inneholder naturlig sjøvann med over 80 mineraler og sporstoffer.

Dokumentert effekt for isotone varianter:

- Rengjør nesegangene og gjør det lettere å puste
- Fukter og gjenoppbygger neseslimhinnen
- Forebygger sekundære infeksjoner i øre, nese og hals



NESESKYLL 0,9% SALTINNHOOLD RENGJØR, FOREBYGGER OG FUKTER

Baby mist

Fra 0 år

Rengjør babyens nese og gjør det enklere å puste samt gjør søvn og amming enklere og mer behagelig.

Comfort tip - skånsomt munnstykke.
Mild spray.

Normal Jet & Spray

Fra 2 år

Til skylling av nesen ved forkjølelse eller annen neseinfeksjon.
Fin til daglig forebyggende bruk.

2 ulike munnstykker som enten gir en fin spray eller en samlet stråle.

Strong Jet

Fra 10 år

Sterk stråle som kraftig skyller rent nese og bihuler.

Til bruk ved bihulebetennelse, etter kirurgi i nese og bihuler eller kronisk ubehag i nesen.

NESESPRAY 2,2% SALTINNHOOLD AVSVELLELENDE

Lindrer tett nese ved forkjølelse, nese- og bihuleproblemer og allergi.

Egnet til langtidsbruk.

1. Slapak I, et al. Efficacy of isotonic nasal wash in the treatment and prevention of rhinitis in children. Arch Otolaryngol Head Neck Surg 2008; 134 (1) : 67-74.

Mennesket bak smerten

Mennesker er forskjellige når det gjelder smerte. Hvordan vi har det og hvilken kultur vi er oppdratt i, kan påvirke hvordan vi uttrykker den. Klinisk farmasøyt ved Diakonhjemmet Sykehusapotek, Eva Borka, sier det er viktig å se mennesket bak smertene.

Av: Kristin Rosmo

Borka har hatt en rekke samtaler om legemidler med pasienter med ulik kulturell bakgrunn. Hun stiller seg spørsmålet om vi ikke alle er forskjellige når det gjelder hvordan vi opplever smerte?

Siste resept

Under Farmasidagene i november delte hun sine tanker og erfaringer rundt spørsmålet om det spiller noen rolle hvor vi er født og hvilken kultur vi er oppdratt i, når vi kjenner smerte.

Borka har erfart at vi mennesker kjenner smerte på hver våre unike måter. Hun understreker dette ved å sitere Per Fugelli, fra dokumentaren «Siste resept»:

Vi vet det jo, av eget liv, at selvfølgelig har helse og sykdom å gjøre med det som skjer i cellene, i organene, i kroppen vår å gjøre. Men så vet hver eneste en at «jeg er mer enn kropp». Inne i disse kroppene våre bor det en ånd. Og hvordan har den det? Stolthet eller skam? Håp eller avmakt? Trygghet eller frykt? Disse følelsene påvirker helsa vår like mye – kanskje mer – enn molekylene vi er så besatt av. Og endelig: Helsen kommer an på hvordan du har det – i de små og store flokkene dine.

Juridisk og etisk forpliktet

Borka har flere forklaringer på at vi som helsepersonell må forholde oss til kultur. Både lovverk og etiske retningslinjer forplikter oss som helsepersonell til å ta

hensyn til kulturell bakgrunn når vi yter helsehjelp.

– Pasient- og brukerrettighetsloven sier at pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin egen helsetilstand og innholdet i helsehjelpen. Informasjonen skal være tilpasset mot-takerens individuelle forutsetninger som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn, sier Borka.

Ifølge lovverket skal helsepersonell så langt som mulig forsikre seg om at pasienten har forstått innholdet og betydningen av opplysningene. Borka viser dessuten til etiske retningslinjer for helsepersonell i apotek. De etiske retningslinjene for både farmasøyer og apotekteknikere i Norge setter respekt for individet høyt. – Retningslinjene sier at apotekansatte skal respektere pasientens kulturelt eller verdimessig baserte syn på helse og behandling.

Farmasiforbundets retningslinjer sier at apotekteknikere skal vise respekt for alle typer kunder og kolleger uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, alder, livssyn og sosial status.

Forsterker smerten

For å kunne diskutere kulturelle forskjeller er Borka opptatt av at vi må ha en felles oppfatning av hva kultur egentlig er. Hun viser gjerne til professor i sosialantropologi, Thomas Hylland-Eriksens definisjon. Han beskriver kultur som «de

ferdigheter, oppfatninger og væremåter personer har tilegnet seg som medlemmer av et samfunn».

– Vi mennesker er grunnleggende like og kjenner smerte på hver vår unike måte. Hvordan smerte oppleves, er avhengig av mange ulike faktorer. For eksempel kan økonomiske bekymringer, utenforskap, sosial eller religiøs kontroll, avmaktsfølelse, arbeidsledighet og dårlige levekår bidra til å forsterke og vedlikeholde smerte, sier hun.

Dette er blant annet belyst i boken «Tause skrik – Minoritetskvinnens behov for anerkjennelse» av sosialantropologen Farida Ahmadi. Boken bygger på hennes kvalitative studie «Smerte og multikulturalisme blant minoritetskvinner i Oslo».

Ahmadi skriver innledningsvis i studien at hun ønsker å synliggjøre og knytte minoritetskvinnens smerte til deres totale livssituasjon. I boken setter forfatteren søkelys på innvandrerkvinnens situasjon i Norge og hvorfor de har en langt dårligere helse enn resten av befolkningen.

– Denne boken har vært en øyeåpner for meg. Sosiale og økonomiske faktorer, mer enn kulturforskjeller, bidrar til minoritetskvinnens smerte, slik jeg tolker boken, sier Borka.

Mennesket bak smerten

Gjennom sitt arbeid som klinisk farmasøyt har Borka erfart at ord kan ha ulike betydning eller mening, og at språk og

EVA BORKA

- * klinisk farmasøyt ved Diakonhjemmet Sykehusapotek
- * har ofte samtaler med sykehusets pasienter om legemidler
- * treffer også legemiddelbrukere gjennom Lærings- og mestringssenteret (LMS)
- * har undervist på revmaskole for urdu-talende og hatt pasientsamtaler via tolk
- * har arbeidet som frivillig ved Helsesenter for papirløse

bruk av tolk kan by på utfordringer. – Utsagn som «vondt i hjertet» kan bety en annen form for smerte enn den fysiske, avhengig av vår kulturelle bakgrunn. Det kan for eksempel være uttrykk for en emosjonell, eksistensiell eller åndelig smerte.

Når en tolk oversetter «ord for ord», kan ord vi bruker i medisinsk sammenheng, få en helt annen betydning når det oversatte ordet mottas av pasienten. Det aktuelle ordet finnes kanskje ikke på språket det oversettes til. Det kan være en utfordring å sjekke ut at ordene man bruker blir forstått og gir mening.

– Det kan også være kulturforskjeller knyttet til hva man kan spørre helsepersonell om. I noen kulturer kan enkelte sykdommer være tabubelagt, og smerte blir kanskje underkommunisert. Eller det kan være kultur for å tie hvis man er uenig med noen eller ikke forstår. Enkelte kulturer kan tolke at sykdom er forårsaket av onde ånder, og ha tradisjon for å oppsøke en religiøs leder istedenfor fastlegen, sier hun.

Borka understreker at det er viktig å ikke generalisere eller sette mennesker i bås. Hun mener vi må vekk fra «oss og dem-tenkning», vi må se mennesket bak smerten og bak kulturen.

– Derfor er tid, empati, åpenhet og det å tåle den andres smerte nødvendig for at vi som helsepersonell skal kunne være til hjelp, sier hun. ■

Sosialantropolog Farida Ahmadi har skrevet bok om innvandrerkvinnens situasjon i Norge og hvorfor de har en langt dårligere helse enn resten av befolkningen. Bokomslag: Pax Forlag.



Eva Borka, klinisk farmasøyt ved Diakonhjemmet Sykehusapotek, satte «Smerte og kulturforskjeller» på agendaen under Farmasidagene i november. Foto: Kristin Rosmo.

Omstridt drop-in-vaksinering

Det økende omfanget av influensavaksinering på norske apotek er omstridt. Fastlege må være involvert i drop-in-vaksinering, mener leder i Norsk forening for allmennmedisin Petter Brelín.

Av Aslaug Olette Klausen

S Stadig flere apotek tilbyr vaksinering til sine kunder. Apotekforeningen oppgir at per i dag er det rundt 260 apotek som tilbyr vaksinasjon mot influensa. Flere av disse har også drop-in-løsninger der kundene kan gå inn på nett og bestille vaksiner uten timebestilling. – Vaksine-apotekene fra Vitusapotek, Ditt apotek og Apotek 1 kan fortelle om mange gode tilbakemeldinger. Framfor alt er det apotekenes gode tilgjengelighet, og at det er enkelt å gå innom et apotek

når det passer, som er apotekenes største fortrinn. I tillegg tilbyr Apotek 1 reisevaksinering i noen apotek, sier fagdirektør Per Kristian Faksvåg i Apotekforeningen.

Utarbeider opplæringsplan

Vitusapotekene har ifølge Apotek.no samarbeid med leger som vurderer om disse kan få vaksine. Apotekforeningen arbeider ifølge Faksvåg for at vaksinering skal bli en del av apotekenes virksomhet. – I første omgang ønsker bransjen at

flere apotek skal kunne tilby influensavaksinering. For å få til dette utvikler vi et bransjefelles opplæringsprogram for vaksinatorer i apotek, og det utarbeides en bransjestandard og en tjenestemanual for influensavaksinering i apotek. Slik vil vi sikre at det blir lik kvalitet på vaksinetjenestene uavhengig av hvilket apotek som utfører vaksineringen, sier Faksvåg.

Dette arbeidet skal etter planen bli ferdig før sommeren, slik at apotekene kan utdanne vaksinatorer etter det nye programmet før neste influensasessong. – Det legges opp til at både apotekteknikere og farmasøyter skal kunne bli vaksinatorer, på lik linje med det som har vært praksis i de apotekene som har vaksinert denne sesongen. Forhåpentlig vil



Leder i Norsk forening for allmennmedisin Petter Brelin er motstander av drop-in-vaksinering uten at pasientens fastlege er involvert. Foto: Lise Johannessen / Legeforeningen.



Fagdirektør Per Kristian Faksvåg i Apotekforeningen har fått mange gode tilbakemeldinger på ordningen med drop-in-vaksinering. Foto: Stian Gregersen / Apotekforeningen.

Apotekforeningen mener det bør åpnes for at apotek kan sette vaksiner uten resept eller legegodkjenning for hver enkelt vaksinasjon.

langt flere apotek kunne tilby influensavaksinering neste år, sier Faksvåg.

Vil vaksinere mer

Folkehelseinstituttet (FHI) utredet i 2018 nytt voksenvaksinasjonsprogram. Her framgår det at målsettingene med et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper skal være å oppnå bedre helse og en mer kostnadseffektiv helsetjeneste, utjevning av ulikheter og bedre infrastruktur.

I forlengelsen av dette mener Apotekforeningen at det bør åpnes for at apotek kan sette vaksiner som er med i et slikt program. Men ifølge Faksvåg er ikke reisevaksinering foreløpig en del av apotekbransjens felles satsing på vaksineområdet. – I dag setter apotekansatte vaksiner

på delegasjon fra samarbeidende lege. Vi jobber for at apotekene skal få en rolle mer lik den helsesøstre har i barnevaksinasjonsprogrammet, såkalt farmasøytrevirering, der helsesøstre setter vaksiner i henhold til programmet og ikke trenger resept eller legegodkjenning for hver enkelt vaksinasjon.

Leder i Norsk forening for allmennmedisin Petter Brelin støtter ikke konseptet med drop-in-vaksinering i apotek. Særlig der det kan se ut til at resepter skrives ut av andre enn pasientens fastlege. – Dersom pasienten får satt en vaksine under trygge forhold på apoteket og det skrives ut resept av pasientens fastlege, så er vel dette uproblematisk. Men en resept skrevet av en lege som ikke har kjennskap til pasienten og pasientens reaksjonshistorikk, høres ikke bra ut, sier Brelin.

Fungerer på legekontor

Han viser for øvrig til at det er drop-in-løsninger ved de fleste fastlegekontor for influensavaksine om høsten, og at dette fungerer godt. En flytting av vaksiner til apotekene mener han ikke vil gi noen nevneverdige praktiske endringer for legekontoret, verken som avlastning

eller annet.

– Men man kan godt tenke seg at det er mulig å samarbeide med farmasøyer lokalt om dette, sier Brelin.

– Har du noe samarbeid med apotek per i dag?

– Nå, aldri. Men i gamle dager var det godt samarbeid. Den gang det var kun to apotek her i Halden hvor jeg arbeider. Vi møttes til og med til møter. Nå er det syv apotek, tror jeg, og samarbeidet har forduftet. Slik er det rundt i hele landet. Vi har derfor samtaler gående med Apotekforeningen for at samarbeidet igjen kan bli bedre, sier Brelin.

Han mener det må være avklarte roller.

– Systemer som virker tilfeldige, som der det foreskrives resepter uten kjennskap til pasienten, det er jeg skeptisk til. Det høres ikke ut som en del av en god helsetjeneste. Så det er et stort potensial for å gjøre det bedre, sier Brelin.

Når det gjelder de øvrige vaksinene i vaksinasjonsprogrammene for både barn og voksne, er det kun influensavaksinen Brelin ser for seg at kan settes i apotek. ■

Flere apotek, færre årsverk

Antall apotek i Norge nærmer seg 1000. Dette skjer samtidig som veksten i antall apotekårsverk flater ut. For apotekteknikere faller antall årsverk.

Av: Magne Otterdal

Ved inngangen til 2019 var det åpnet 934 apotek i Norge, en oppgang på 35 nye apotek som tilsvarer en vekst på 5 prosent i løpet av det siste året. Fortsetter veksten i samme tempo som de siste årene, vil antall apotek passere 1000 i løpet av 2020.

Færre ansatte med utdanning

Men veksten i antall apotek gjenspeiles ikke i tilsvarende vekst i antall ansatte,

enda mindre i antall fagutdannede apotekteknikere. Tvert om falt både antall ansatte og antall årsverk for apotekteknikere i 2017.

Farmasiforbundets leder, Irene Hope, er bekymret over en utvikling som har pågått over flere år.

– Det at antall apotek har økt, at det er små enheter med lange åpningstider og med få ansatte på apotekene og som



Direktør næringspolitikk Oddbjørn Tysnes i Apotekforeningen mener effektivisering av resepthåndteringen trekker i retning av færre ansatte på apotek. Foto: Apotekforeningen.

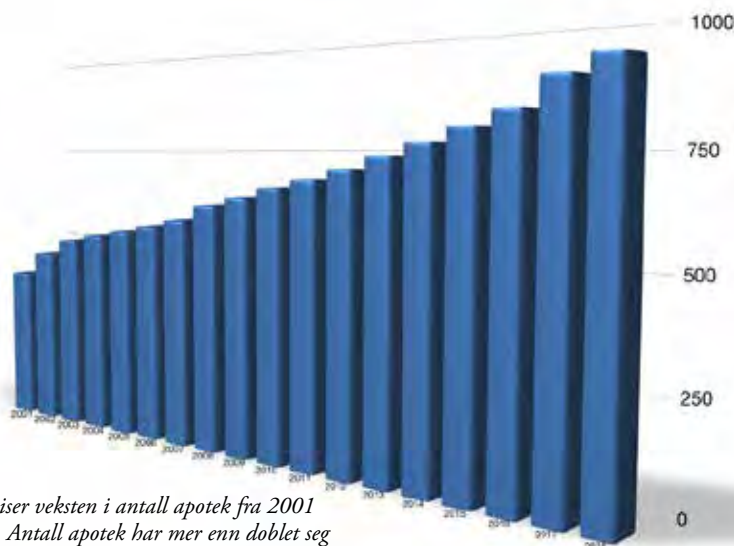
i tillegg ikke innehar fagkompetanse er bekymringsfullt, sier Hope til Farmasiliv. Hun mener utviklingen kan få konsekvenser for apoteket som faghandel og ikke minst den store tilliten bransjen har i befolkningen i dag.

– I en travel hverdag på apoteket må vi ha den fagkompetansen som skal til for å sikre god informasjon og veiledning på legemidler til pasienter og kunder, og den kompetansen innehar apotekteknikere, sier Hope.

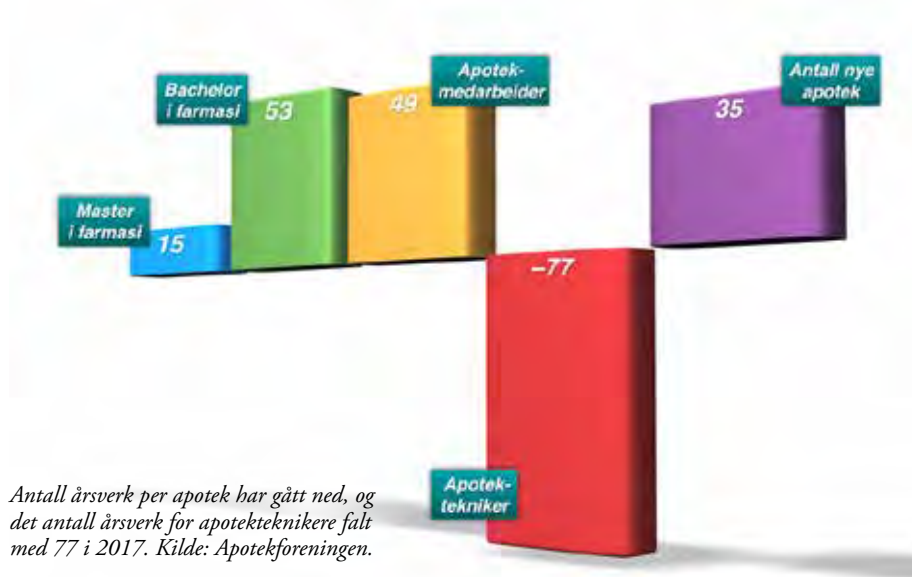
Ufaglærte øker

Selv om fagutdannede apotekteknikere utgjør nær 40 prosent av de drøyt 8600 ansatte på landets apotek, er denne gruppen ansatte utsatt for nedgang. I 2017 falt antall ansatte med 55 til 3392 fordelt på 2684 årsverk, etter en nedgang på 77 årsverk.

Mens antall årsverk for apotekteknikere har gått tilbake, har antall årsverk for ansattgruppen apotekmedarbeider økt relativt betydelig år for år. Ved utgangen av 2017 var det 460 årsverk i denne stillingskategorien, en økning på nær 10 prosent på ett år. Disse årsverkene er ifølge statistikken fordelt på 1101 personer. Farmasiforbundet ser med bekymring på denne utviklingen i bransjen, der man ansetter apotekmedarbeidere istedenfor apotekteknikere.



Grafen viser veksten i antall apotek fra 2001 til 2018. Antall apotek har mer enn doblet seg i perioden. Kilde: Apotekforeningen.



– Det at antall apotek har økt og kundegrunnlaget har gått opp, er positivt for tilgjengeligheten, men da må også fagkompetansen tilsettes for å sikre apoteket som en seriøs god faghandel for framtiden, sier Hope.

Mindre apotek med færre ansatte

Ifølge Apotekforeningen blir det særlig etablert mange nye apotek som er mindre både i areal og antall ansatte.

– Det er riktig at det er blitt færre ansatte per apotek, selv om det ikke er blitt færre ansatte totalt i apotekene. Det er flere grunner til denne utviklingen, skriver direktør næringspolitikk Oddbjørn Tysnes i Apotekforeningen i en e-post til Farmasiliv.

Tysnes begrunner utviklingen med at nesten to tredeler av apotekets salg er reseptlegemidler. Hvor mange reseptlegemidler som selges, er uavhengig av antall apotek.

– Når veksten i antall apotek er sterkere enn veksten i antall reseptekspedisjoner, blir det færre reseptekspedisjoner per apotek. Det vil i seg selv trekke i retning av færre ansatte per apotek, skriver Tysnes.

Han peker på at det i tillegg har vært flere innstramminger i apotekenes rammevilkår for reseptlegemidler. Senest i statsbudsjettet for 2019 ble apotekenes

avanse på reseptlegemidler redusert med 40 millioner kroner.

– Da må apotekene effektivisere resepthåndteringen og bruke mindre tid på reseptekspedisjonen. Det trekker også i retning av færre ansatte per apotek, skriver Tysnes.

Han skriver at når det likevel opprettes nye apotek, kan det være fordi nyetableringer kan gi mer salg av handelsvarer.

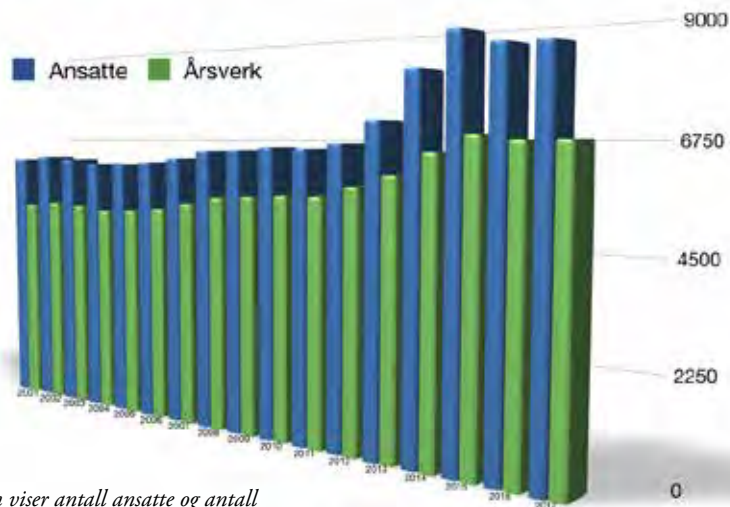
Dette er produkter som selges i konkurranse med andre salgskanaler, som ikke er prisregulert, og som kan ha en god lønnsomhet.

Passerer 1000 apotek i 2020?

Mens Legemiddelverkets oversikt over samtlige apotek i Norge viser en vekst i 2018 på 43 apotek, viser Apotekforeningens statistikk at veksten er 35 apotek. Ifølge Oddbjørn Tysnes kan forskjellen skyldes at Legemiddelverket inkluderer konsesjoner som er gitt ved årsskiftet, mens foreningen registrerer apotek som er åpnet.

Siden apotekliberaliseringen i 2001 har apotekveksten skutt i været, og 18 år senere er apotektettheten i Norge doblet. Spørsmålet er når antallet apotek passerer 1000. Fortsetter veksten med samme takt som de siste to-tre årene, er den grensen nådd i løpet av 2020.

Veksten skyldes også kappløpet mellom de tre store, apotekkjedene Apotek 1, Boots og Norsk Medisinaldepot. I 2017 omsatte de 899 apotekene legemidler og andre varer for til sammen 35,1 milliarder kroner. ■



Grafen viser antall ansatte og antall årsverk i norske apotek fra 2001 til 2017. Kilde: Apotekforeningen.

Legemiddelreklame til apotekteknikere

Apotekteknikere vil ha tilgang på reklame fra legemiddelindustrien, men Legemiddelverket har sagt nei. Nå setter leder Irene Hope i Farmasiforbundet sin lit til at endring kommer etter ny høringsrunde.

Av: Aslaug Olette Klausen

– Det er veldig uheldig å kalle dette reklame. Vi mener det er snakk om kompetanse, sier leder Irene Hope i Farmasiforbundet om apotekteknikernes ønske om å få motta reklame for reseptbelagte legemidler.

4. januar i år gikk fristen ut for å sende innspill til «Høring om legemiddelforskriften kapittel 13. Denne høringen var sendt ut av Statens legemiddelverk på vegne av Helse- og omsorgsdepartementet og omhandlet forslag til endringer i forskrift 18. desember 2009 nr. 1839 om legemidler (legemiddelforskriften), kapittel 13 om reklame for legemidler.

I legemiddelforskriften er det bestemt hvilke faggrupper som kan motta reklame for reseptpliktige legemidler. I høringsnotatet er det foreslått å gi tilgang til optikere, tannpleiere, radiografer og ernæringsfysiologer. Apotekteknikere er ikke nevnt i notatet.

Tredje høringen

Senest i 2014 søkte apotekteknikerne gjennom Farmasiforbundet om å få tilgang til slik reklame. Forbundet organiserer rundt 3000 apotekteknikere. Disse utgjør den største yrkesgruppen i apotek. Den gang ble det for andre gang nei fra Legemiddelverket. Etter å ha sendt inn høringssvar håper leder Irene Hope i Farmasiforbundet på at alle gode ting er tre.

– Dette er tredje høringen vår, så er vi spente. Men vi mener jo også at nå må vi få dette på plass. Vi skjønner ikke hvorfor vi ikke kan få tilgang på reklame fra

legemiddelindustrien, særlig når flere andre grupper som håndterer langt færre legemidler er blitt tatt inn, sier Hope.

– Hvorfor vil dere ha slik reklame?

– Dette handler om kompetanse. Vi vil få direkte kontakt med dem som har førstehånds informasjon på legemidler som bidrar til og sikrer god kunde- og pasientveiledning, sier Hope.

Teamarbeid

Hun peker på at organiseringen av de ansatte i apotekene også fungerer på en måte som ville gjøre det formålstjenlige om apotekteknikerne fikk legemiddelreklame. I sitt høringssvar til Legemiddelverket forklarer forbundet apotekteknikernes oppgaver slik:

En ferdig utdannet apotektekniker registrerer, klargjør og utleverer reseptmedisin i samarbeid med farmasøyt og i samsvar med gjeldende regelverk. En apotektekniker er også med på å tilvirke, omsette, markedsføre og kontrollere legemidler i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Apotekteknikerne jobber i tverrfaglige team, hvor hoveddelen av teamet kan motta reklame.

Hope sier apotekteknikere trenger denne informasjonen.

– Det er ofte apotekteknikere som står i førstelinje på apotekene og treffer kundene først, og som gir råd og veiledning på legemidler. Derfor ser vi det som svært



*Farmasiforbundets leder Irene Hope håper apotekteknikerne får tilgang til informasjon fra legemiddelprodusentene.
Foto: Vetle Daler.*

viktig å få tilgang på denne informasjonen, sier hun. Hope sier apotekteknikere er autorisert helsepersonell etter helsepersonelloven.

– Det har vi vært i rundt 20 år.

– Har dere fått noen forklaring på hvorfor dere ikke får denne tilgangen?

– Legemiddelverkets begrunnelse er at direktivet sier at utleveringsadgangen, altså at det å levere ut medisinene, må være selvstendig. Men det framgår ikke av direktivet.

I tillegg framgår det av høringsnotatet at apotekteknikere er definert som allmennhet og ikke som helsepersonell med fagkompetanse. I dag er det slik at legene har foreskrivningsrett, mens farmasøytene har ekspedisjonsrett.

– Dette er årsaken til at apotekteknikerne må få en påskrift fra farmasøyt for å levere ut reseptpliktige legemidler, sier Hope.

Møter om endring

Farmasiforbundet har ifølge Hope vært i flere møter

med Legemiddelverket der de har gjort godt rede for hvilken utdanning og arbeidsoppgaver en apotektekniker har.

I høringsvaret framgår det at Farmasiforbundet i etterkant av disse møtene har fått kopi av et brev fra Legemiddelverket til Helsedirektoratet hvor det åpnes for at apotekteknikerne i den nye forskriften skal regnes som helsepersonell som kan motta reklame.

Da høringsutkastet sendes ut, er imidlertid apotekteknikerne tatt ut.

– Hva som har skjedd der, vet jeg ikke. Ikke har vi fått noen begrunnelse heller. Jeg opplever at vi ikke blir tatt på alvor. Vi vil bidra til å sikre god legemiddelinformasjon til pasienter og kunder i apotekene. Slik det er nå, får vi ikke den kompetansen vi egentlig trenger for å informere godt, vi blir ikke tatt på alvor, sier Hope.

Farmasiforbundets leder reagerer også på at det i høringsnotatet åpner for andre grupper, som i langt mindre grad enn apotekteknikerne utleverer resept-

pliktige legemidler.

– Apotektekniker er direkte berørt av forskriftene for legemidler i apotek. Myndighetene prioriterer apotekene i dag. Det å bygge ned kompetanse synes vi er svært uheldig. Man burde heller bygge opp kompetansen for å sikre god informasjon og veiledning på legemidler til pasienter og kunder, sier Hope

Arbeidsgiverstøtte

Farmasiforbundet støttes av arbeidsgiverne. I Apotekforeningens høringssvar til Legemiddelverket gis det full støtte til Farmasiforbundet. De skriver blant annet:

Med Legemiddelverkets forslag om å inkludere radiografer og ernæringsfysiologer synes Legemiddelverket uansett å ha endret oppfatning om dette. At apotekteknikere ikke har selvstendig adgang til å utlevere legemidler, kan derfor ikke begrunne at de ikke skal kunne motta legemiddelreklame.

”Det er mange andre plasser vi kan finne informasjon om legemidler, men informasjonen fra legemiddelfirma er ny og oppdatert informasjon på legemidler som vi ikke får andre steder

Irene Hope

Oppdatert informasjon

– **Finnes det andre måter å få den informasjonen dere etterspør på?**

– Det er mange andre plasser vi kan finne informasjon om legemidler, men informasjonen fra legemiddelfirma er ny og oppdatert informasjon på legemidler som vi ikke får andre steder, sier Hope.

Hope sier det ikke bare handler om legemidler.

– Informasjonen vi vil ha, handler om å sikre en oppdatering både når det gjelder sykdomsforløp, virkning, interaksjoner med andre legemidler og bivirkninger. Oppdatert informasjon om dette kunne vi blant annet fått i møter med legemiddelfirmaene, om vi hadde fått tilgang. Og det ville gjort samarbeidet i apotekene enda bedre, noe som igjen ville komme kundene til gode, sier hun.

Hope mener det er uheldig at formuleringen i direktivet sier reklame. Et ord som gir andre assosiasjoner enn for eksempel kompetansegivende informasjon.

– Legemiddelverket sier derfor at de vil begrense mulighetene for at noen skal kunne bli kjøpt og betalt

for å selge gitte firmaers legemidler. Men vi har veldig liten adgang til å kunne påvirke hvilke legemidler som leveres ut, sier hun.

Den begrensede adgangen apotekteknikerne har til å styre valg av legemidler, kommer for øvrig av at apotekene er organisert i kjeder. Ifølge Hope er det kjedene som gjør innkjøp og avgjør hvilke legemidler som skal selges i deres respektive apotek.

– Om vi får reklame, så kan ikke vi selge dette produktet om ikke kjeden går god for det, sier Hope.

Klart til sommeren

Enhetsleder for legemiddelbruk Unni Hjelmås i Legemiddelverket bekrefter i en e-post til Farmasiliv at det har kommet flere forslag om å inkludere apotekteknikere og andre helsepersonellgrupper i innspill til høringsnotatet.

På spørsmål om hvorfor apotekteknikerne ikke er nevnt i høringsnotatet, hva som skulle skille dem fra de øvrige gruppene og hvordan Legemiddelverket stiller seg til apotekteknikernes argument om kompetanseheving, skriver Hjelmås:

– Prosessen videre er at Legemiddelverket skriver en høringsoppsummering som sendes til Helse- og omsorgsdepartementet. Denne inneholder Legemiddelverkets kommentarer på høringsvarene. Det er Helse- og omsorgsdepartementet som vedtar endringer i forskriften. Dette forventes å skje innen sommeren 2019.

– Er det noe apotekteknikerne kan gjøre for at de får legemiddelreklame, og hvor sannsynlig er det at dere vil innstille apotekteknikere på linje med andre?

– Nei, det er ikke mer de kan gjøre. Vi har fått gode høringsinnspill og har den informasjonen vi trenger for å vurdere saken, skriver Hjelmås. ■

Enhetsleder for legemiddelbruk i Legemiddelverket, Unni Hjelmås, sier det har kommet flere forslag om å inkludere apotekteknikere. Foto: Legemiddelverket/ Caroline Roka.



Mitt Apotek Aurskog

Ditt Apotek på Aurskog har nærmest blitt «Mitt Apotek» for apotektekniker Nina Kveen. Hun har vært der så lenge apoteket har eksistert.

Av: Kristin Rosmo

Kort tid etter Nina Kveen var ferdig utdannet apotektekniker fra Ås videregående skole i 2001, dukket drømmejobben opp. Selv om hun hadde jobb ved Vitusapotek Lillestrøm Torv, ønsket hun seg enda nærmere hjemmeplassen sin, Fetsund.

Da hun fikk en telefonoppringning med spørsmål om jobb ved det nyopprettede Ditt Apotek på Aurskog, rundt tre mil øst for Lillestrøm, var Kveen aldri i tvil om at hun skulle takke ja. Og magefølelsen stemte tydeligvis godt.

– Jeg har vært her på Aurskog apotek fra det åpnet i mars 2003. Det er snart 16 år. Det sier alt om hvor godt jeg trives, sier hun til Farmasiliv.

Apoteket holder til inne på Aurskog Senter. Siden åpningen i 2003 er apoteket

utvidet til det dobbelte i størrelse. I snitt besøker 170 kunder apoteket hver dag. Nina Kveen «gjør alt og kjenner alle kundene». Slik må det nesten bli på et apotek «på bygda», der bare to er på jobb samtidig.

Kveen er eneste apotektekniker blant de ansatte. I tillegg er det tre farmasøyter og en apotekmedarbeider som holder hjulene i gang på Aurskog apotek. Hun har logistikkansvaret ved apoteket. I tillegg har Kveen ansvar for å holde orden på utdaterte varer, sortimentet i selvvalget og varerydding.

– Jeg liker rett og slett å rydde varer, for det blir så fint etterpå. Det gir meg også god oversikt over nye produkter og hva som mangler. Det gir meg god kontroll og oversikt. Jeg gjør ellers alt mulig av oppgaver. Det må vi alle, vi må være fleksible. Jeg elsker at det er så varierte arbeidsoppgaver gjennom dagen.

Det hun imidlertid liker aller best, er å snakke med kundene. Dem er hun stort sett på fornavn med.

– Vi har verdens hyggeligste kunder. For en tid tilbake bodde det et ektepar her som kjøpte wienerbrød til oss hver eneste fredag. Og nylig fikk vi et gavekort til bruk på senterkafeen fra en annen kunde. Jeg føler at vi blir satt pris på. Mange kommer for å slå av en prat med oss, noen er innom flere ganger på samme dag. Det er veldig hyggelig.

I tillegg til full stilling som apotektekniker er Kveen ansvarlig for renholdet ved apoteket. Det skjer før åpningstid to–tre ganger i uken.

Hun har også mye å henge fingrene i når hun ikke er på apoteket «sitt». Hun og ektemannen Rune har to gutter på henholdsvis seks og ti år. Når familien har fri, drar de gjerne på hytta sammen med venner for å gå turer, stå på ski, bade, spille spill, lese og fyre i peisen. De gangene døgnet rommer tid til noe mer, tar hun gjerne fram heklenål og tråd eller besøker venninner.

– Men jeg gleder meg alltid til å gå på jobb, det er en gave, avslutter Kveen. ■



Navn: Nina Kveen

Alder: 36 år

Bosted: Sørumsand

Familie: Gift med Rune, har barna Sondre (10) og Aksel (6)

Interesser: Familie, venner, hytta, hekling

Utdanning: Apotektekniker fra Ås videregående skole (2001)

Arbeidssted: Aurskog apotek (Ditt Apotek)

Arbeidsoppgaver: Logistikkansvarlig, varehåndtering, utgåtte varer, sortiment i selvvalg.

Fagorganisert: Ja



Foto: Istockphoto.com

Bronwel Comp mikstur, oppløsning, 120 og 240 ml. Reseptfri. **Virkestoff:** Ekstrakt av timian og althea. **Indikasjon:** Til voksne og barn over 6 år. Tradisjonelt plantebasert legemiddel til bruk for å lette opphosting av seigt slim ved forkjølelse og til bruk for å lindre irritasjon i svelg og hals ved tørrhoste. Bruksområdet for et tradisjonelt plantebasert legemiddel er utelukkende basert på erfaring fra lang brukstradisjon. **Dosering:** Voksne, eldre og ungdom over 12 år: 15 ml hver 3-4. time, 4 ganger daglig. Ved behov inntil 6 ganger daglig. Barn 6-12 år: 7,5 ml hver 3-4. time, 4 ganger daglig. Ved behov inntil 6 ganger daglig. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet overfor timian, althea, planter i leppeblomstfamilien eller overfor noen av hjelpestoffene. **Advarsler:** Ikke anbefalt under graviditet og amming eller til barn under 6 år da tilstrekkelige data ikke foreligger. **Bivirkninger:** Legemidler som inneholder timian kan forårsake overfølsomhetsreaksjoner (inkludert et tilfelle av anafylaktisk sjokk og et tilfelle av Quinckes ødem) samt magebesvær. Frekvensen er ikke kjent. Les pakningsvedlegget for mer informasjon. Innehaver av markedføringstillatelsen/lokal representant: Kwizda Pharma GmbH/Phytosun, ACO HUD Norge AS, tlf.: 23 00 70 40.

Bronwel Comp

ANNONSE

OPPTIL 44% SYNES DET ER VANSKELIG Å VELGE RIKTIG HOSTEPRODUKT VED FORKJØLELSE¹

Bronwel Comp mikstur gjør det enklere ved at den letter slimhoste og lindrer tørrhoste ved forkjølelse. Tradisjonelt plantebasert legemiddel



Du får trolig ofte besøk av kunder som ber om produkter mot lei forkjølelshoste. Da må du først finne ut om de lider av tørrhoste eller slimhoste, fordi produktene på markedet ofte virker enten mot det ene eller det andre. Bronwel Comp virker mot begge typer hoste ved forkjølelse. Den letter slimhoste og lindrer tørrhoste ved irritert hals.

Hostesyklusen ved forkjølelse tørrhoste - slimhoste - tørrhoste



Hoste ved forkjølelse går gjennom flere stadier. Det starter gjerne med en tørrhoste uten slim, som etterhvert går over til hoste med tilhørende slimproduksjon, for til slutt å vende tilbake som tørrhoste. Bronwel Comp mikstur letter slimhoste og lindrer tørrhoste, og kan dermed brukes gjennom hele forkjølelsen.

Bronwel Comp har to bruksområder:

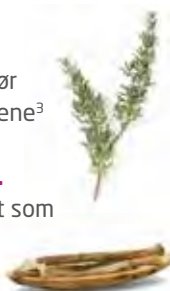
De aktive naturlige virkestoffene er ekstrakt av timian og alterot. De har ulike funksjoner.

Timian - letter slimhoste

Timian løser opp og tynner ut slimet, hvilket gjør det lettere å hoste opp overflødig slim i luftveiene³

Altearot - lindrer tørrhoste ved irritert hals.

Altearot danner en beskyttende hinne i svelget som lindrer den irriterte halsen. Altearot virker lokalt og påvirker ikke sentralnervesystemet²



Hva er et tradisjonelt plantebasert legemiddel?

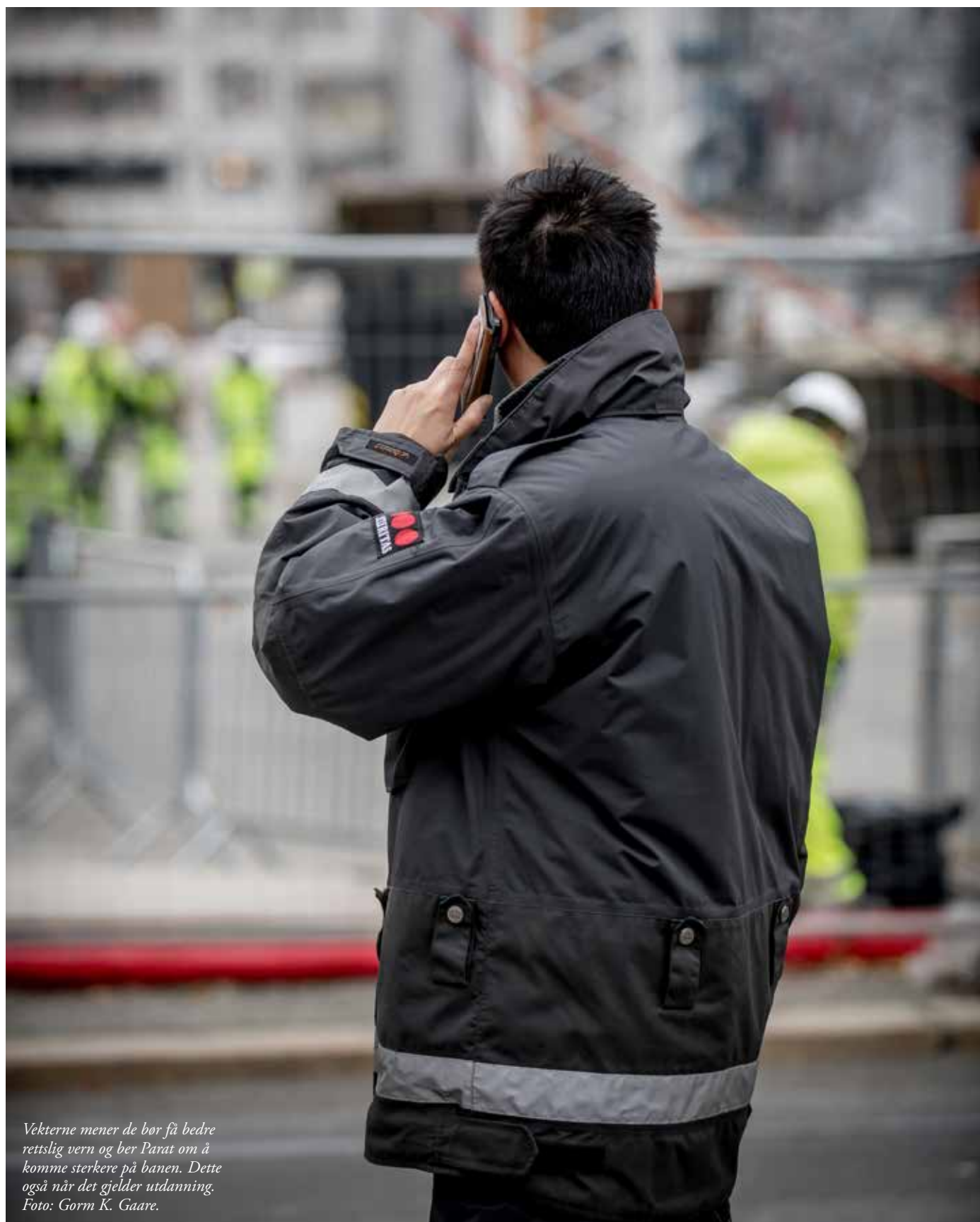
Plantebaserte legemiddel har et eller flere virkestoff som er sammensatt av plantemateriale. De tradisjonelle plantebaserte legemidlene må kunne vise til sikker bruk i minst 30 år før de kan bli godkjente, og minst 15 år i EØS-området.

Bronwel Comp mikstur er alkoholfri og sukkerfri, og kan gis til voksne og barn over 6 år. Fåes i 120 og 240 ml.

1) NEPA 2014. n=1020

2) Franz G. Polysaccharides in pharmacy: current applications and future concepts. Planta Medica. 1989.

3) Francesco Capasso, Plants and the Respiratory System, Phytotherapy 2003. pp 193 - 216.



*Vekterne mener de bør få bedre
rettslig vern og ber Parat om å
komme sterkere på banen. Dette
også når det gjelder utdanning.
Foto: Gorm K. Gaare.*

Vektere etterlyser bedre rettsvern

Her er noen avisoverskrifter fra årets to første uker: Truet vektere ved kjøpesenter. Vektere havnet i slagsmål med personer med jernstenger. Beruset mann tatt hånd om av politiet etter å ha slått ned en vekter. To personer pågrepet etter å ha slått og skallet vektere.

Av: Lill Fischer

Nesten hver dag opplever vektere trusler om vold, og vold når de er på jobb. På de mest utsatte objektene må vekterne gå med stikksikre vester for å sikre seg mot kniv- og sprøytestikk. Ifølge tall fra NHO ble 300 personer anmeldt av vektere for vold og trusler om vold i 2017.

Mange anmelder ikke

Christian Svensen er vekter og tillitsvalgt for Parat i NOKAS. Han mener tallene burde vært høyere, og at mange vektere ikke anmelder forholdene.

– For å anmelde voldsepisoder må vekterne møte opp på politistasjonen, sier Svensen.

Han mener det bør bli enklere å anmelde forhold.

– Det burde vært mulig for vektere å anmelde via en web-løsning. Slik det er nå, må anmeldelsene som oftest gjøres i fritiden. Selv om arbeidsgiver oppfordrer oss til å anmelde og betaler for tiden vi bruker, er det flere som lar være å anmelde, sier Svensen.

Kommunikasjonssjef i NOKAS, Ådne Mauritzen, representerer en av de største aktørene i bransjen. Han er enig med Svensen i at tallene sannsynligvis er høyere.

– Vi ønsker at alle episoder skal anmeldes, men i en hektisk hverdag blir det nok nedprioritert. Noen er også usikre på om saken er stor nok til å bli anmeldt, sier Mauritzen.

Henlagt som ikke prioritert

Svensen jobber som ordensvakt på Kiel-fergen. For to år siden ble han slått ned med en flaske. Saken ble anmeldt, men henlagt med begrunnelse om at saken ikke ble prioritert.

Advokat i Parat, Thore Helland, har bistått Svensen med å påklage anmeldelsen og mener vektere bør ha et bedre vern.

Ifølge Helland har vektere overtatt mange av politiets oppgaver, noe Svensen er enig i. – For 30 år siden hadde politiet 30 polititjenestemenn som patruljerte på Oslo S. I dag er det bare 2 eller 3 mobile polititjenestemenn, mens det er 30 vektere, sier Svensen.

Helland mener det gamle patruljerende ordenspolitiet nesten er helt borte og erstattet av vektere.

– Det er mulig å se på dette som en form for privatisering av politiet. Polititjenestemenn har et strafferettslig vern. Mitt inntrykk er at dersom politifolk

Nestleder i Parat, Unn Kristin Olsen, er enig i at noe må gjøres for å sikre vekterne bedre på jobb. Foto: Trygve Bergsland.



blir utsatt for vold eller trusler om vold, blir disse sakene prioritert høyt, mens inntrykket er at saker som omhandler vold og trusler mot vektere, ikke blir prioritert i samme grad, sier Helland.

Svensen, som venter på svar på klagen, er enig med Helland.

– I dag er det mer alvorlig å slå en politihund enn å slå en vekter. Politihundene er nemlig å anse som polititjenestemenn, sier Svensen.

Dyttet av bussen

Aleksander Danielsen er tillitsvalgt i Securitas og jobber til daglig som billett-kontrollør for Ruter. Han sier de ofte møter passasjerer som forsøker å presse seg forbi kontrollørene når de blir tatt uten gyldig billett.



Vekterne mener de bør få bedre rettslig vern og ber Parat om å komme sterkere på banen. Dette også når det gjelder utdanning. Foto: Gorm K. Gaare.

– I november i fjor dyttet en passasjer meg ut av bussen på en holdeplass. På legevakten konstaterte de at jeg hadde forstuet armen, sier Danielsen.

Saken er anmeldt, men han har ikke hørt noe etter det. Han beskriver også ubehagelige episoder der passasjerer har kommet med alvorlige trusler som «jeg kutter over strupen din», «jeg finner ut hvor du bor» og «jeg skal ta moren din».

– Det skjer ikke så ofte, men vi anmelder alltid slike episoder, sier Danielsen.

Tar sikkerheten på alvor

Mauritzen har inntrykk av at politiet tar anmeldelsene fra vekterne på alvor.

– Som arbeidsgiver jobber vi tett med verneombudene og i andre fora for å forebygge uheldige episoder. Vi setter også inn nødvendige tiltak slik at både vekterne og vi er trygge på at det ikke går på sikkerheten løs, sier han.

Danielsen sier Securitas har en kollegastøtteordning som fungerer godt.

– I tillegg har vi alltid en medarbeidersamtale etter ubehagelige episoder, sier han.

Vil ha Parat på banen

Vekterne mener de bør få bedre rettslig vern, et vern på linje med polititjeneste-

menn, og ber Parat om å komme sterkere på banen. Dette også når det gjelder utdanningen.

Fra 1. januar 2018 ble det iverksatt et nytt og mer omfattende opplæringsløp for vekterne, en opplæring Svendsen mener er en forbedring.

– Utdanningen inneholder imidlertid ingen ting om fysisk konflikthåndtering. Det er for dårlig, sier Svensen.

Nestleder i Parat, Unn Kristin Olsen, er enig i at noe må gjøres for å sikre vekterne bedre på jobb.

– Vektere, som alle andre arbeidstakere, har krav på et trygt og sikkert arbeidsmiljø, sier Olsen.

Hun vil nå ta et initiativ overfor vekterne for å finne ut hvordan Parat best kan bidra.

Observere og rapportere

Vekternes oppgave er å observere og rapportere.

– Vi kommer allikevel ofte i situasjoner hvor vi må rydde opp til politiet kommer. Folk forventer at vi som er i uniform rydder opp, sier Danielsen og er enig med Svensen i at utdanningen må endres slik at den også omfatter fysisk konflikthåndtering. ■

Vekter-statistikk

- I 2017 bisto vekterne med trygghetsassistanse 45 675 ganger.
- I 12 775 tilfeller anmeldte vektere personer på vegne av kunde. Dette gjaldt forhold som blant annet tyveri og hærverk.
- Vekterne selv anmeldte 300 personer.
- I to tilfeller ble det rettet anmeldelse fra publikum mot vekter for mulige klanderverdige forhold.

Kilde: NHO Service

Ny opplæring av vektere

Vekteropplæringen økes til 163 timer som fordeles med 50 timer praksis under veiledning.

- Det skal være minimum 65 timer i klasserom, mens resterende teoritimer kan gjennomføres som e-læring. Dette i form av en kombinasjon mellom selvstudier og klasseromsundervisning.
- Det er satt av seks timer til eksamen.
- Hele opplæringen må være gjennomført og eksamen bestått før den enkelte kan begynne med selvstendig arbeid.
- Regodkjenning skal gjennomføres hvert fjerde år med 30 timer opplæring og ny eksamen.
- Det er nye krav til instruktører med blant annet egen instruktørutdanning i regi av Politidirektoratet.
- Økning i antall undervisningstimer er konsentrert om juss, konflikthåndtering, kommunikasjon, kulturforståelse og mangfold, førstehjelp, opptreden på skadested og brannvern.



Parat tillitsvalgt i Norad, Hajo Schmidt-Horix, jobber tett sammen med tillitsvalgte i Akademikerne og NTL for å lede valg av modell i en retning med vekt på effektiv fattigdomsbekjempelse, solid bistandsfaglig forvaltning og nødvendig avstand til den daglige norske politiske agendaen. Foto: Privat

Outsourcing av bistand

To alternativer er skissert for en ny bistandsforvaltning. En mulig løsning er at Norad legges ned, og at en del av de ansatte integreres med UD. Et annet alternativ er at Norad videreføres, men med reduserte ansvarsoppgaver og med tettere politisk styring.

Tekst: Vetle Daler

Outsourcing av enkelte deler av virksomheten har også vært tema for begge alternativene, men Parats tillitsvalgte i Norad øyner nytt håp etter møte med utviklingsministeren.

Det var tidligere utviklingsminister Nicolai Astrup (H) som tok initiativet til en større bistandsreform. De ansatte i Norad (Direktoratet for utviklingssamarbeid) har reagert på målene i reformen og på prosessen.

Forsiktig optimist

I januar ble Dag-Inge Ulstein (KrF) utnevnt til ny utviklingsminister og fikk dermed også reformsaken på sitt bord. Midt i februar møtte Parats tillitsvalgt i Norad, Hajo Schmidt-Horix, den nye

statsråden på hans kontor i Utenriksdepartementet (UD) i Oslo og er forsiktig optimist etter møtet.

– Statsråden er interessert i å høre vår holdning til reformprosessen, noe vi opplever som positivt. Han forstår vår frustrasjon, samtidig er han ny i jobben, og vi har forståelse for at han trenger tid for å gjøre seg opp en kvalifisert mening når det har så omfattende konsekvenser som i denne saken, sier Schmidt-Horix.

Positive til reform

Parats tillitsvalgte samarbeider tett med andre arbeidstakerorganisasjoner i Norad, og alle er kritiske til forslagene som nå ligger på bordet.

– Vi er i utgangspunktet positive til en reform, men det må skje uten outsourcing av oppgaver. Målet må være å drive

effektiv fattigdomsbekjempelse. Det mener vi gjøres best ved å beholde Norad som et samlet bistandsfaglig miljø, uten nedbemanning. Vi har tilnærmet det samme antallet ansatte i dag som 2004, til tross for at bistandsbudsjettet er doblet i denne perioden. Det betyr at vi har gjennomført betydelig effektivisering, sier Schmidt-Horix.

Betydelig usikkerhet

Schmidt-Horix sier det er viktig at retningen i reformen avklares så snart som mulig.

– Det er betydelig usikkerhet i organisasjonen, og folk slutter. Det er ansettelsesstopp, og vi ansetter nye folk kun i midlertidige stillinger. Dette fører til en svekkelse av Norad, sier han. ■

*Kristin Trøen fra Vegvesenet undersøker
kjøretøy under en aksjon på Bergerørningen
kontrollstasjon på riksvei 3 mellom Alvdal og
Tynset. Foto: Gorm K. Gaare.*



Den store biljakten

Det er aksjonsuke på Bergerønningen kontrollstasjon ved riksvei 3 mellom Alvdal og Tynset. Medarbeidere fra Vegvesenet, Arbeidstilsynet og Politiet har satt hverandre stevne i fire dager fra mandag til og med torsdag siste uken i januar.

Av: Magne Otterdal Foto: Gorm K. Gaare.

Interessen for biler har vært styrende i Kristin Trøens karrierevalg. Den første jobben hadde hun hos bilforhandler Sulland på Elverum. Siden ble det Statens vegvesen. Hun er ansatt som inspektør ved kontrollstasjonen på Husum ved riksvei 3/25 mellom Hamar og Elverum. Og hun har vært Parat-medlem siden 2009, og er plassert utvalgt for utekontroll Hedmark.

Sjekk av dekk og kjettinger

Parat-bladets utsendte reportere møter Trøen og mange av hennes kolleger fra Statens vegvesen region øst og region midt, alle samlet til aksjonsuken ved Bergerønningen ti minutters kjøretur fra Alvdal stasjon. Trøen er én av totalt 50 kontrollører som er utplassert ved fire kontrollplasser i Hedmark, Oppland og Buskerud i den årlige storaksjonen for å sjekke at særlig tungtransporten er godt skodd til å forsere norske vinterveier.

I det daglige jobber Kristin Trøen mye med tjenestebilen som kontorplass, på utekontroller langs vegene i Hedmark. Nå får vi være med henne noen timer på jobben. Sjekk av vogntogenes dekk og kjettinger er viktig denne aksjonsuken. Det er mest den nordgående trafikken i retning Trondheim som vinkes inn til kontrollplassen. – Det er en fellovergang på Kvikne, og det er greit å luke ut dem som ikke har dekk og kjetting i orden, sier Trøen.

Kontrollstasjonen er bemannet i to skift. Det første fra klokken 08:00 til 15:30, det andre fra 15:00 til 22:30. Blant kollegene

som er på plass ved kontrollstasjonen, er Stein Hornsletten, som også jobber på Husum i det daglige, og Thomas Fossum som jobber på Jessheim.

Inne i kontrollbua kan inspektørene følge trafikken på skjermer, koblet til kameraer som overvåker både nordgående og sørgående trafikk. Sjåførene varsles om kontroll av lysskiltet ved veien, og en jevn strøm av vogntog svinger inn på kontrollstasjonen.

En rask oversiktinspeksjon blir foretatt mens kjøretøyet står på vekten, det er her det avgjørende øyeblikket skjer: Skal vogntoget tas videre inn til full kontroll, eller blir det vinket videre? En Scania med firmanavnet Infinity Transport AB malt på styrehuset svinger inn på vekten.

Også sjekk av kjøre- og hviletider

Trøen bestemmer seg for å be sjåføren, Mathias Nilsson fra Töcksfors om å svinge vogntoget inn på parkeringsplassen bak kontrollbua. Nilsson sier han synes det er bra at det er slike kontroller, særlig vinterstid.

– Jeg kjører på Sverige og Norge, sier Nilsson. Han hevder de norske veiene er best å kjøre på, det er mye mer fin natur å se langs de norske veiene enn de svenske.

Inspektør Trøen spør høflig hvor sjåføren og vogntoget kommer fra. Første punkt i kontrollen er å laste ned kjøre- og hviletiden på en USB-pinne. Så må Mathias ut av sitt varme styrehus og vise beholderen med kjettinger.

Deretter går inspektøren rundt hele vogntoget og sjekker type dekk og at mønsterdybden i dekkene er minimum fem millimeter.

– Det er fem og en halv millimeter, innenfor kravet, sier Trøen da hun sjekker med dekkmåleren.

Så går hun inn i kontrollbua og kobler på USB-pinnen. Umiddelbart kommer det opp en tidslinje på skjermen, med blå, røde og grønne felter.

– De røde feltene viser kjøretiden, de grønne hvile, og blått er annet arbeid som lasting eller lossing, forklarer Trøen.

Hun finner ikke noe som avviker fra reglene her, og går tilbake til vogntoget hvor Nilsson venter. Han får kjøre videre.

– Har du fått mangellapp noen gang?

– Nei, jeg har ikke hatt noen mangler, svarer han.

Han har drevet i transport på Sverige og Norge i 15 år og opplever kontroll én til to ganger i måneden.

Påbudt med stikkvester

Tilbake i kontrollbua er det nettopp traktet ny kaffe, og det er plutselig fullt av kolleger med gule vester der. Også vi utsendte fra Parat-bladet har fått på oss Vegvesen-vestene.

Under uniformsjakken, og mindre synlig, er inspektørene også utstyrt med stikkvester. Alle som utfører utekontroll, er påbudt ha stikkvest.





Ansatte i Statens vegvesen sier det er feil, når det hevdes at Det utelukkende er utenlandske vogntog som er problemet. Både Trøen og inspektørkollega Stein Hornsletten, sier norske sjåfører står for en betydelig andel mangler når de kontrolleres. Foto: Gorm K. Gaare.

I august 2014 trakk en trailersjåfør kniv og truet inspektøren under en kontroll ved Taraldrud trafikkstasjon ved E6 sør for Oslo. Sjåføren hadde blitt presentert for et overlastgebyr. Etter denne episoden ble det påbudt med stikkvester for utearbeidene inspektører.

Hvordan utekontrollene skal foregå, er detaljert beskrevet i en egen utekontrollveiledning. Inspektørene er hele tiden i nærkontakt med mennesker, og det kan ofte oppstå stressede situasjoner. En inspektør lærer seg fort å bli menneskekjenner.

Store mangler på norske lastebiler

Blant inspektørene inne i bua på Bergerønningen denne torsdagen i januar 2019 kommer det noen viktige nyanser fram. Det snakkes om den nesten ugjen-drivelig innarbeidede forestillingen blant folk flest om at de farefulle situasjonene på norske vinterveier utelukkende skyldes utenlandske, gjerne østeuropeiske vogntog med dårlige dekk og sjåfører uten erfaring fra kjøring på snø- og islagte norske veier.

Riktignok står et vogntog med russisk sjåfør på tredje døgnet på parkeringsplassen. Kjøretøyet har fått flere mangellapper, og et av de lokale verkstedene er koblet inn. Men det står også en avskiltet norsk lastebil like ved. Den norske sjåføren har tilbragt natten i bilen som står med motoren i gang, det var tross alt 28 minusgrader dagen før.

Både Trøen og inspektørkollega Stein Hornsletten, han også medlem i Parat, mener det er et litt skjevt bilde som blir beskrevet med tanke på de utenlandske vogntogene. Mens kvaliteten øker på utenlandske tunge kjøretøy og sjåfører, står norske sjåfører fortsatt for en betydelig andel mangler ved kontroll.

De to peker på at i tillegg til utrustningen handler det også om kjøreferdigheter og kunnskap. Dessuten er biltypene av stor betydning på snø og islagte veier. Det er stor forskjell på biler med tre akslinger som kan løfte den bakre akslingen litt, slik at en får mer trykk på drivakslingen.

Utfordringen med mange av de utenlandske bilene er at det bare har to akslinger.

Gaver avvises

Kulturforskjellene gir uansett ymse utslag og opplevelser for inspektørene i møtet med sjåfører fra fjern og nær. Det kan ofte være språklige utfordringer når sjåfører ikke snakker annet enn eksempelvis russisk. Eller som når en russisk sjåfør blir på gråten når Vegvesenets inspektører ikke vil motta en flaske whisky som takk for hjelp med å ringe til verksted og annet. En morgen stod det en kasse øl på trammen til kontrollbua på Husum. Den ble sendt til destruksjon.

Det er ikke bare Vegvesenets folk som er i sving på kontrollstasjonen. Inspektører fra to andre viktige etater er også på plass: Arbeidstilsynet og Politiet.

– Vi har et kjempegodt samarbeid, sier Roger Brenden fra Arbeidstilsynet som kontrollerer at sjåfører følger bestemmelsene som gjelder for kabotasjetransport blant utenlandske vogntog og sjåfører.



Kristin Trøen og Stein Hornsletten følger med på kameraovervåkning av kjøretøyer som kommer nord- og sørfra på riksvei 3 mellom Alvdal og Tynset. Foto: Gorm K. Gaare.



Trøen laster ned kjøre- og hviletiden til sjåfør Mathias Nilsson. Foto: Gorm K. Gaare.

Politibetjent Eyvind Rian fra Utrykningspolitiet er også entusiastisk med tanke på samarbeidet etatene har under disse aksjonene.

– Jeg lærer veldig mye av de andre etatene som er her, sier Rian.

Svært mange får kjøreforbud

Over 3000 tunge kjøretøy ble kontrollert ved Bergerønningen i Østerdalen og de andre stasjonene henholdsvis på Otta, Kalplassen i Valdres og på Gol. 710 av disse kjøretøyene ble gjenstand for nærmere kontroll i løpet av de fire dagene storaksjonen pågikk.

Fagleder Martin Børresen opplyser i en melding fra Vegvesenet at kontrollene resulterte i 210 kjøreforbud, de fleste på grunn av dårlige dekk. Ifølge Børresen ble 14 sjåfører anmeldt for grove brudd på kjøre- og hviletidsreglene, 40 fikk kjøreforbud på grunn av vimpler og annet krimskrams i frontruta – til hinder for sikten – og 77 fikk kjøreforbud på grunn av dårlig lastsikring eller overlast. ■

Slik skal utekontrollen foregå

Et lite utvalg fra «Utekontrollinstruks» for ansatte i Statens vegvesen beskriver hvordan møtet med publikum skal foregå. I motsetning til publikums forberedte oppmøte til hallkontroll eller førerprøve er utekontroll noe helt annet.

Ved utekontroll vil en fører bli stanset underveis til helt andre formål. Dette kan skape aggresjon, angst og nervøsitet. Det kan også være det første møte med Statens vegvesen som kontrollmyndighet. Kontrolløren bør ha kjennskap til hvordan føreren kan reagere i ulike situasjoner. Dette kan variere avhengig av ulike forhold i kjøretøyet og om han eller hun er alene eller sammen med flere. Kontrollørens opptreden er derfor meget viktig og krever erfaring og forståelse for det spesielle det innebærer å møte publikum i en kontrollsituasjon.

Slik skal Statens vegvesen møte publikum ved kontroll på vei:

- Opplys om hvilken etat du kommer fra, og si hva slags kontroll det dreier seg om. Legitimasjon skal anvendes.
- Bare én kontrollør fører samtalen med føreren.
- Unngå å ta seg til rette overfor sjåføren ved å åpne dører uten at du har ytret ønske om det, «henge» i speil/stigtrinn eller «ransake» førerhus uten førerens tillatelse. Husk at førerhuset er førerens hjem.
- Få en god dialog ved ikke bare å snakke til føreren, men med han, eller henne.
- Ved overtredelser av regelverk: Gi føreren en kort orientering om aktuelle bestemmelser og regler, og hva som skjer videre.
- Vær oppmerksom på at enkelte sjåfører ikke ønsker at utenforstående skal overhøre samtalen (for eksempel hvis samtalen dreier seg om å klarlegge uregelmessigheter, reaksjoner, personlige forhold og lignende). Det bør legges til rette for å oppfylle dette.
- Kontrollørene skal overfor personen(e) som blir kontrollert virke beroligende, ikke bruke unødvendige ord og uttrykk, være ironisk eller overlegen. Banning og skjellsord skal ikke forekomme, ei heller munnhuggeri og unødvendig diskusjon.
- Føreren skal få legge fram sin vurdering av saken uten å bli avbrutt.
- Kontrolløren må selv kunne innrømme og beklage feil.
- Bruk et kroppsspråk som ikke virker truende eller dominerende, men vær bestemt.

Kilde: Statens vegvesen, «Utekontrollinstruks».



Trøen undersøker kjøretøyet til Mathias Nilsson fra Töcksfors på riksvei 3 mellom Alvdal og Tynset. Foto: Gorm K. Gaare.



Vegard Einan leder i YS Privat

Parat er det desidert største YS-forbundet i privat sektor, med over 5000 flere medlemmer enn nummer to på listen. Nå er forbundsleder i Parat, Vegard Einan, gjenvalgt som leder av YS Privat.

– Parat er det største forbundet i privat sektor. For våre medlemmer er det viktig at vi påvirker arbeidsdagen der vi kan gjennom aktiv deltakelse, det gjør vi med ledelsen i sektorstyret i YS Privat, sier han.



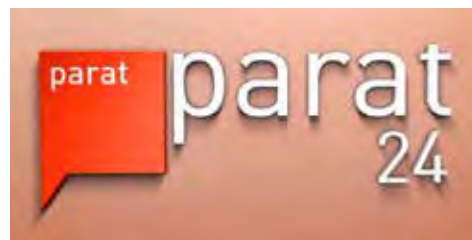
Parat-leder, Vegard Einan, er gjenvalgt som leder i YS-Privat. Foto: Trygve Bergsland.

Unn Kristin Olsen nestleder i YS Stat

Pål Arnesen er valgt som ny leder av YS Stat. I ledelsen får han med seg Jens Jahren fra BFO som første nestleder og Unn Kristin Olsen fra Parat som andre nestleder. Parat er det største YS-forbundet i staten, og Unn Kristin Olsen er glad for at Parat nå har fått en sentral plass i styret.

– Parat representerer store grupper i staten, blant annet politilederne og forsvaret, som kom inn i Parat i 2018. Samtidig representerer vi blant annet politiet og NAV, i tillegg til store grupper innenfor høyskole- og universitetssektoren, sier Olsen.

Parats nestleder Unn Kristin Olsen, er valgt som nestleder i YS-Stat. Foto: Trygve Bergsland.



Stadig flere ser Parat24-sendingene

Visste du at du kan se nyhetssendinger fra Parat24 hver uke? Her får du et utvalg av aktuelle saker fra uka som gikk. Sendingene får stadig flere seere. Vil du bli en av dem, finner du sendingene på parat24.com og på Parats Facebook-side [parat.com/ys.parat](https://www.facebook.com/parat.com/ys.parat).



Parat-rådgiver, Marianne Hårtveit, pusser opp i Kristiansand. Foto: Privat.

Nytt Parat-kontor i Kristiansand

Parats rådgiver i Kristiansand, Marianne Hårtveit, er på plass i nye lokaler 1. mars. Det nye kontoret, som er pusset opp i Parats farger, ligger i samme bygg som det gamle, nemlig i Hånesgården i Vestre Strandgate 42. Stikk gjerne innom for en prat!



Populær jobbveiviser

Over 3000 har gjennomført Jobbveiviseren, karrierekartleggeren som Parat lanserte sammen med Negotia og Delta i fjor høst.

– Vi har fått mange gode tilbakemeldinger, særlig fra dem som har gjennomført veiledningssamtale etter å ha gjennomført kartleggingen på nett, sier Lise Simensen fra CXS, firmaet som har utviklet Jobbveiviseren for de tre forbundene.

Du kan fortsatt gjennomføre Jobbveiviseren på nett, se www.parat.com/kompetanse.

Ny regnskapsmedarbeider

Diyana G. Tiedt (49) er ansatt i en 50 prosents stilling som økonomimedarbeider i Parats serviceavdeling. Diyana bor i Drammen, har bachelor i økonomi og forretningsjus, og har lang fartstid med økonomi og regnskap.

Diyana G. Tiedt er ansatt som regnskapsmedarbeider i Parat. Foto: Vette Daler.



Ny økonom og forhandler

Tonje Krakeli Sneen (27) er ansatt som forhandler og økonom i Parats forhandlingsavdeling. Tonje bor i Oslo, er utdannet samfunnsøkonom og kommer fra kunnskapssenteret i Norges bank.

Tonje Krakeli Sneen er ansatt som økonom og forhandler i Parat. Foto: Vette Daler.



Parats regionutvalg (RU)

RU region Nord (Finnmark, Troms, Nordland):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet
E-post: Lrh@caa.no
Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest
E-post: aasehelande@hotmail.com
Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne
E-post: akt@brrreg.no
Tor-Fredrik Olsen, Finnmark Fylkeskommune
E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no
Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune
E-post: perst@nfk.no
Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett
E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

RU region Midt (Nord- og Sør Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim
E-post: Morten.morch@ntnu.no
Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim
E-post: Gretkam@online.no
Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer
E-post: Ronny.johannessen@nav.no
Randi Lisbeth Falling, Distriktstannklinikken Valldal
E-post: Randi.falling@mr fylke.no
Andreas Sylte, NTNU Ålesund
E-post: Asy@ntnu.no
Camilla Buvarp Tiller, Nord Universitetet Namsos, Ungrepresentant
E-post: camilla.tiller@gmail.com

RU region Øst

(Østfold, Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus):
Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS
E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no
Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse
E-post: bente.iren.moen@spk.no
Stein Grindheim - SAS Ground Handling
E-post: stein.grindheim@sas.no
Ronny Kjønso - Asko Øst
E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no
Gry Haakenstad, Oslo kommune, Ungrepresentant
E-post: Gry.haak@gmail.com

RU region vest (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane):

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS
E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no
Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet
E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no
Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS
E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no
Tommy Sævareid, Hordaland fylkeskommune
E-post: tommy.saevareid@hfk.no
Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen
E-post: eandreassen@gategourmet.com
Kari Nestaas, Indre Hordaland Jordskifterett, Ungrepresentant
E-post: kari.nestaas@domstol.no

RU region Sør

(Aust- og Vest Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud):
Leder: Ragnhild Negård - NAV
E-post: ragnhild.negard@nav.no
Nina Ødegård – Universitetet i Sørøst-Norge
E-post: Nina.Odegard@hbv.no
Cecilie Holt, NAV
E-post: cecilie.holt@nav.no
John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud
E-post: fmbujin@fylkesmannen.no
Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand
E-post: annebritt1962@hotmail.com
Abishek Banstola, NAV Porsgrunn, Ungrepresentant
E-post: abishekbastola@gmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:



Lene Liknes Hansen
Advokat



Annbjørg Nærdal
Advokat



Renate Messel Hegre
Forhandler



Pia Helene Willanger
Forhandler



Thore Eithun Helland
Advokat



Thomas Lilloe,
Forhandler

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Krav på sluttattest

Jeg skal snart slutte i jobben min etter oppsigelse. Arbeidsgiver ønsker ikke å gi meg en attest. Kan arbeidsgiver nekte dette?

Åsa

Svar: Nei, arbeidsgiver kan ikke nekte å skrive en attest. Dette er beskrevet i arbeidsmiljøloven, og når du fratrer etter lovlig oppsigelse, har du krav på en skriftlig attest av arbeidsgiver. Attesten skal inneholde opplysninger om

arbeidstakers navn, fødselsdato, hva arbeidet har bestått i, og om arbeidsforholdets varighet. Arbeidsgiver har også mulighet til å skrive en mer utførlig attest dersom dette er vanlig i virksomheten og ikke annet er fastsatt i tariffavtale.

Du har også krav på attest dersom du blir avskjediget, men arbeidsgiver kan da opplyse i attesten om at arbeidstakeren er blitt avskjediget.

Lene

Helseproblemer ved skiftarbeid

Jeg har i hele mitt liv jobbet med skiftarbeid og har aldri tidligere hatt problem med å verken stå opp tidlig eller legge meg sent. For noen år siden fikk jeg diagnosen diabetes 2, og det er derfor svært viktig med regelmessige måltider, spise sunt og mosjon. Siden jeg jobber turnus, er dette bortimot umulig å få til, og de kroppslige reaksjonene har ikke latt vente på seg. I verste fall så kan dette føre til amputasjon og død.

Lederen min har uttrykt at han ikke kan gjøre noe med vaktene mine, «for da kommer alle andre også til å ville ha tilpassede planer». Jeg synes det er rart at jeg ikke kan få noe tilpassing, siden det ofte er mange ledige vakter som kunne vært bedre for meg, men arbeidsgiver nekter å legge til rette så jeg får byttet til disse vaktene.

Jarand

Svar: Arbeidsgiver har plikt til å tilrettelegge når du er syk, slik det er beskrevet i arbeidsmiljøloven. Her står det at dersom en arbeidstaker har redusert arbeidsevne som følge av blant annet sykdom, skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstakeren skal beholde sitt arbeid. Tilrettelegging av arbeidstid er et av tiltakene som blir nevnt spesielt i loven.

Arbeidsgiver kan imidlertid kreve at du legger fram legeerklæring hvor det dokumenteres at du har en sykdom som gjør at det er behov for tilrettelegging, og hvilken tilrettelegging som må til. Domstolen har fastslått at arbeidsgivers tilretteleggingsplikt går langt, og at arbeidsgiver må dokumentere en forsvarlig oppfølging. Det blir stilt høyere krav til store virksomheter, men en syk arbeidstaker har ikke krav på en type tilrettelegging som fører til at det går ut over andre ansattes rettigheter. I tillegg må arbeidstaker selv også medvirke og være villig til for eksempel å prøve andre stillinger.

Annbjörg

Ekstra ferieuke

Jeg jobber ved et sykehus i Oslo og fyller 60 år i år. Er det slik at jeg først har rett til å avvikle denne ekstraferien etter fylte 60, år og er det arbeidsgiver som bestemmer når jeg kan avvikle denne ferieuken?

Aslaug

Svar: I henhold til ferielovens bestemmelser inntreffer retten til en ekstra ferieuke allerede 1. januar det året du fyller 60 år. Det betyr at du kan kreve ekstra ferieuke selv om du ennå ikke har hatt bursdag dette året. Når det gjelder avvikling av ekstra ferieuke, kan

du selv bestemme når den skal tas i løpet av ferieåret. Arbeidsgiver skal likevel varsles minst to uker før avvikling av ekstraferien.

Renate

Tilslutning til hovedtariffavtale

Det er snart lønnsoppgjør på hovedtariffavtalen i staten. Jeg har flere kolleger som vil melde seg inn i Parat. Vil de ved innmelding få tilgang på YS, LO og Unios hovedtariffavtale?

Kaja

Svar: I 2018 hadde vi et hovedoppgjør i staten, og ny hovedtariffavtale ble opprettet for to år (gjeldende fra 2018 til 2020).

Er nye medlemmer nyansatt i staten eller uorganisert, vil nye Parat-medlemmer bli tilsluttet vår hovedtariffavtale umiddelbart. Medlemmer som melder seg inn i Parat fra et forbund som er tilsluttet Akademikerne, vil imidlertid ikke få tilgang på vår hovedtariffavtale før ny tariffavtale etableres i mai 2020.

Pia

Allergi og hundehold i sameie

Jeg bor i en lavblokk. Helt siden jeg flyttet inn, har jeg hatt det godt i den romslige leiligheten. Nå har det imidlertid oppstått et problem. Den nye naboen i samme etasje har en hund, en stor langhåret rakker, og jeg er allergisk mot hunder. For tiden er jeg svært plaget. Jeg har ringt til politiet, men de kunne ikke gjøre noe. Jeg har snakket med styreleder i sameiet, og han sier at det i vedtektene er forbud mot husdyr, men styret vil ikke gjøre noe. Er det noe jeg selv kan gjøre, eller må jeg flytte?

Eiliv

Svar: Ifølge eierseksjonsloven kan en seksjonseier som hovedregel ha dyr, men sameiet kan i vedtektene eller i ordensreglene ha et forbud mot dyrehold. Ved forbud kan seksjonseieren likevel ha dyr dersom gode grunner taler for det og dyreholdet ikke er til ulempe for de øvrige brukerne av eiendom-

men. Som et eksempel på gode grunner er en person med sosial angst som trenger et dyr for å komme seg ut. Men dette er ikke nok dersom dyret er til ulempe for andre.

Dersom du kan legge fram for styret en legeerklæring på at du får plagsom allergi av hunden, må styret undersøke om hundeeieren har gode grunner. Har han ikke en god grunn, må naboen kvitte seg med hunden. Har han en god grunn, må styret gjøre en samlet vurdering. I ditt tilfelle kan styret godt komme fram til at naboen må få bort hunden. Som sameier kan du kreve at problemet blir en egen sak på neste styremøte.

Thore

Reservasjon mot turnusarbeid

Ledelsen har nå framlagt en ny arbeidsplan som medfører at vi må arbeide turnus og til ulike tider på døgnet. Tariffavtalen åpner for en slik arbeidstidsordning, men mange av oss er eldre arbeidstakere og sliter med å arbeide natt. Spørsmålet er derfor om vi kan reservere oss fra å arbeide turnus, på samme måte som vi kan reservere oss for overtid?

Sjur

Svar: Ifølge arbeidsmiljøloven kan arbeidstakere som regelmessig arbeider om natten, ha rett til fritak fra den arbeidstidsordningen som gjelder for arbeidstakergruppen, når du av helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner har behov for det.

For å slippe nattarbeid må du altså ha en helsemessig, sosial eller annen viktig velferdsgrunn for å slippe. Hva som ligger i regelmessig må avgjøres konkret, men det må nok kreves at man arbeider flere netter i måneden. Det er et vilkår at fritak fra nattarbeid ikke fører til vesentlig ulempe for virksomheten, og det må finnes ledig dagarbeid du er kvalifisert for.

Hensynet til de andre ansatte skal også vurderes. Fører ditt ønske om å slippe nattarbeid til større belastning på andre arbeidstakere som arbeider om natten, vil det kunne være en vesentlig ulempe for virksomheten.

Thomas



				KRYP-DYR	SJØ-MANN PINES	▼	M. NAVN VARE-HUS	▼	ARTIKKEL	▼	JUNIOR	▼
				└								
				➡					⬇	ENHVER	BETAL	BE-STEMTE
				SEN-DREKTIG		FALLER		EDEN GLANE				
				└								
				BULLS PRESS #190	MUSIKK- INSTR.		TRE LIKE				FOR-SINKET	
				TEORI AKSEP-TERE								
SPORTS-GREN	▼	UTHUS SIGNAL-SERE	▼	FOR-BINDING ARTE			VALUTA	AVHAND-LINGER	⬇	OPP-VOKS-ENDE		= NORGE
PLANTE												
OVER-HODE DRILLE											FUGL	AP
└				OPP-FØRER LEGE-RING			PURKE LEDER					
CESIUM (kj.)			NASJ. MERKE LAND		UAV-HENGIG	PRON. SIDE				TIDSROM GYS		
┐					MUSIKER ERODERT							
SPORTS-KOMMEN-TATOR		BILSKILT FRA SKIEN							⬅		500	BANN-LYS-INGER
┐		▼				OFFER-PREST INN-HØSTING						
SLEKT IMENS	UMAK ORK				UTROP IKKE			NA-SJONER			LIVD	
└		POP			DESS-UTEN			SNYLTET				
STØTTE					NEMO					DUSK-REGN		

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 4 – 2018 er:

«NOE AV GUSTAV VIGELANDS LIVSVERK» Den heldige vinneren er: Torild Hildre, fra Barkåker.

Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **24. mai 2019.**

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen,
enten som e-post til
trygve.bergsland@parat.com
eller ordinær post til:
**Parat, Postboks 9029,
Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 1/2019».
Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Elvang Latitude alpakka-pledd av 50 prosent alpakkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pledet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).



MINI KRYSSORD

1	2		3	4	5	6
7			8			
9				10		
11			12			
			13			
14	15					
16			17			
18		19			20	
21						

Vannrett

1. Mistrøstige
7. Flatemål
8. Norrøn gud
9. Flire
10. Varme
11. Kravler
13. = Æ
14. Bygen
16. Drikk
17. To like
18. Mer forståelig
21. Ødelegger

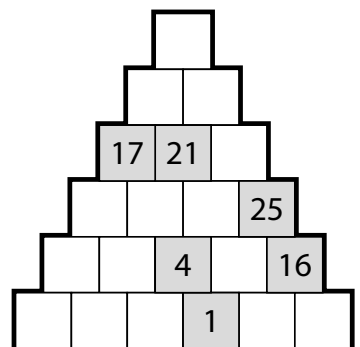
Loddrett

1. 0,5 liter
2. Vener
3. Floss
4. Ramponerer
5. Filtrere
6. Forandringer
12. Skorte på
15. Pikenavn
19. Selskapsform
20. Tone

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall.

Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.



Løsning:

Navn:

Adresse:

SUDOKU

			3	4	9		7	8
9	7	2			6	3		4
4		3	5					
7	9	5		6				2
3	2		9					7
		1		7	8	5		3
2			1		5		8	9
8				9		1		
5		9			2		3	

Lett

© Bulls

3		4		5	8			
		1		6				
						5	1	7
	4	6			9	3		
	3	5					7	
	8			7	1		5	
							6	8
8	9					7		
		2	7	8		4	3	

Middels

© Bulls

	6	8		2				4
9	4			6		3		
1		5	3	9			2	
								5
			2		9	1		
	8		4			3		
						8		
			1					
			6	4	5			1

Vanskelig

© Bulls

K	T	F	R	R	T	B	T	A	T	N	K	P	T	P
L	B	A	J	F	T	N	T	E	O	A	B	G	T	R
O	I	G	V	O	T	E	E	T	F	S	N	E	E	I
H	L	V	N	R	L	B	L	F	L	I	O	K	H	V
E	I	O	H	I	E	L	E	B	N	E	S	T	M	A
T	N	V	V	T	T	S	E	T	Ø	P	T	S	O	T
T	N	P	L	E	T	S	E	T	O	R	A	I	S	S
I	B	T	L	O	R	R	I	R	H	T	T	V	G	A
T	R	I	V	M	E	L	T	R	R	E	L	R	Y	M
E	U	E	M	T	A	R	E	R	E	U	T	A	L	L
L	D	T	O	E	Å	M	L	S	E	L	T	P	B	I
O	D	M	S	D	U	S	R	T	S	B	L	A	T	N
K	A	T	R	E	T	K	A	L	S	A	I	I	N	G
T	L	B	O	R	P	I	K	S	G	N	A	L	F	L

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

L A E D P S I L T

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven P
- Fotstykke
- Sokkel for søyle, statue eller byste

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

BILINNBRUDD

BLYGSOMHET

EKSPORTRÅD

FILLERISTING

FJOLLETHET

KAFFESTOVE

LANGSKIP

MOTERETNING

NATURRESERVAT

OVERLESSA

PARVIS

PRIVATSAMLING

SLAKTERTAK

TITTEHOL

TRØBLET



PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av en Elvang Latitude alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).



Frist for å sende inn løsningen er 24. mai 2019.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergslund@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvoluttene «Hjernetrim 1/2019». Vinneren av hjernetrim i 4/2018 er Ann Christin Thorkildsen, fra Larvik.

Læring og utvikling i arbeidslivet

Når er du ferdig utlært? Før var det kanskje slik at når vi var ferdige med en utdanning, så klarte vi oss med den resten av arbeidslivet. I dag vet vi at det er langt fra slik det er. Parat som fagforening med over 40 000 medlemmer ønsker å bidra til å sikre deg som medlem en bedre arbeidsdag og styrke mulighetene til læring og utvikling.

Dette er noe av bakgrunnen for at vi i høst innførte et nytt medlemstilbud, «Jobbveviseren». Dette er en type personlighetstest som skal vise deg hvilke kapasiteter du har, basert på svarene du gir på spørsmål som stilles. På vår hjemmeside finner du denne under fanen «kompetanse».

Med dette tilbudet gir vi deg som medlem en tjeneste som har blitt godt mottatt, og som vi nå er i prosess med å se om vi kan utvide. Svarene som kommer i dagens system, gir deg en pekepinn på det som kalles «soft-skills». Den kartlegger imidlertid ikke hvilke kurs, studier eller konkret kunnskap du besitter. Dette er noe vi kanskje kan tilby senere.

Målet er å gjøre det lettere for deg som medlem å skaffe oversikt over hvem du er, og hvilke egenskaper du har. Gjennom dette ønsker Parat å gi deg mulighet til å ta større kontroll over eget arbeidsliv. Kanskje får du muligheten til å omstille deg før du blir omstilt, ved å ta valg basert på en bedre kunnskap og innsikt om deg selv og jobber du kan passe til.

Mitt håp er at vi på sikt kan tilby mer individualiserte tilbud om kurs og studier, på områder du ønsker, men ikke har tilgang i dag. I vårt politiske dokument sier Parats landsmøte at det skal lønne seg å ta en utdanning. Økt utdanning er av avgjørende betydning for den enkelte, for samfunnsutviklingen, produktivitetsvekst og fortsatt utvikling av innovasjon og konkurranseevne i samfunnet.

«Læring og utvikling i arbeidslivet og på arbeidsplassene» er derfor årets flaggsak i Parat. Flaggsaken er et årlig tema som organisasjonen skal legge ekstra vekt på. I 2018 var temaet arbeidstid, i 2019 er det altså læring og utvikling.

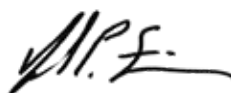
Hensikten med flaggsaken er økt kunnskap blant medlemmer, tillitsvalgte, ansatte og i arbeidslivet for øvrig. I tillegg skal flaggsaken gi et bedre grunnlag for utforming og legitimering av Parats politiske og tariffmessige synspunkter på området.

Gjennom arbeidet med flaggsaken i 2019 skal Parat jobbe for kompetanseutvikling i arbeidslivet. Det er overraskende å se undersøkelser som viser at svært få virksomheter kartlegger ansattes kompetanse. Uten å vite hvilken kompetanse bedriften har, mister vi store muligheter til strategisk utvikling av konkurransekraft og nye tjenester.

I den norske diskusjonen om læring og utvikling i arbeidslivet spør vi ofte om det er for mange, eller for få med høyere utdanning. Vi spør også om hvilke konkrete utdanningsretninger og kunnskapsbehov som etterspørres. Gjennom dette setter vi høyere utdanning og fagutdanning opp mot hverandre. Parat mener vi i større grad må snakke om den læringen og utviklingen av kompetanse som skjer hver dag i virksomhetene på arbeidsplassene, det man kanskje lærer etter å ha tatt en utdanning.

Vi må finne måter å verdsette både den kompetansen man tilegner seg på utdanningsinstitusjoner fordi vi trenger at flere både tar høyere utdanning og fagbrev, og den læringen og kunnskapsbyggingen som skjer i arbeidslivet. Det er disse sammen som gir høy produktivitet og trivsel.

Det farligste hver og en av oss uansett kan gjøre, er å tro at vi ikke trenger å lære oss noe nytt, og at arbeidsoppgavene ikke vil forandre seg. Det kan bli en dyrekjøpt lærdom.



Vegard Einan
Leder i Parat

Twitter: @vegardeinan

Facebook: facebook.com/VegardParatYS/



Foto: Trygve Bergslund

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 21 01 36 00 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek



Boots

Gruppeleder Inger Johanne Opseth

Boots apotek Elverum

Telefon: 977 85 188

i-jo-ops@online.no



Apotek1

Gruppeleder Ann-Karin Berggren

Apotek 1 Løven, Sarpsborg

Telefon: 900 97 615

ann-karin.berggren@apotek1.no



Vitusapotek

Gruppeleder Anita Sveum Nilsen

Vitusapotek Sandvika

Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141

anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek



Midt:

Liv Reisch

Sykehusapoteket i Trondheim

Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932

liv.reisch@sykehusapoteket.no



Vest:

Gunvald Iversen

Haukeland sykehusapotek

Telefon: 988 34 655

gunvald.iversen@sav.no



Sør-Øst:

Eva Irene Holmen

Sykehusapoteket sør/øst

Telefon: 926 33 390

eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no



Nord:

Beate Borge

Sykehusapoteket i Tromsø

Telefon: 415 13 546

beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23

ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther

bjorn.are.sether@parat.com

Telefon: 959 77 054

Rådgiver Truls Bjørhei

truls.bjorhei@parat.com

Telefon: 456 03 093

Rådgiver Nathalie Gullager

nathalie.gullager@parat.com

Telefon: 482 84 449

Rådgiver Ståle Botn

stale.botn@parat.com

Telefon: 476 16 392

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12

sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen

unn-kristin.johnsen@parat.com

Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B

nord@parat.com

Rådgiver Bjarne Rohde

Bjarne.Rohde@parat.com

Telefon: 993 07 930

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42

sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit

marianne.haartveit@parat.com

Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1

vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen

ketil.maeland-johansen@parat.com

Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge

jorgen.draege@parat.com

Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal

laila.saterdal@parat.com

Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25

midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmål

anita.rosmaal@parat.com

Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad

bente.hermanstad@parat.com

Telefon: 915 90 708



parat

parat.com

Sliter du med magen?



NYHET!



KUN I
APOTEK

Gjør **treg mage** normal igjen innen 3 dager

HUSK® Magebalanse inneholder:

Psyllium frøskall*
Melkesyrebakterier
Plantefiber Inulin

PENGENE
TILBAKE
GARANTI

Finnes også som porsjonsposer

HUSK®
MAGEBALANSE

- BRA FOR FORDØYELSEN
- TARMREGULERENDE
- HJELPER MOT TREG MAGE

Gratis prøver fåes på
www.gladmage.no

*Bidrar til normal fordøyelse og tarmfunksjon